

Malmö: igav kui suvine Tartu, aga mis siis. Birgit Öigemeel pääses Eurovisionil laupäevasesse finaali. lk 12

Edasi!

Ohtlikud „sebrad” linnas

Mullu juhtus Eestis jalakäijatega 368 liiklusõnnetust, neist üle poole ülekäiguradadel ja suurem osa ehk 178 Tallinnas. lk 2-3

Rindadega või ilma?

Angelina Jolie lasi vähki kartes rinnad eemaldada. Eestis on üks naine sama teed minemas. Kuidas kommenteerivad seda Eesti arstid? lk 6-7

Kummaline spioon

Venelaste väitel olid tabatud USA luurajal Ryan Fogle'il muu hulgas kaasas kompass ja Moskva atlas. Tehnikaajastul. lk 9

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 95 | NELJAPÄEV, 16. MAI 2013

ajaleht.epl.ee

www.moobliait.ee

Diivanilaud
195.-
156.-
Järeilmaks:
13.- €/kuu

Tugitool
saadaval 5 tk
75.-
60.- / tk

1260.-
1008.-
Järeilmaks:
84.- €/kuu

Nagi
105.-
84.-

Sektsoon
525.-
420.-
Järeilmaks:
35.- €/kuu

TV alus
120.-
96.-

KOGU KAUP
31. MAINI

-20%

Kaminakell
105.-
84.-

Nagi
105.-
84.-

980.-
784.-
Järeilmaks:
65.33 €/kuu

Nahkmööbli komplekt
3+1+1

420.-
336.-
Järeilmaks:
28.- €/kuu

Kummut

285.-
228.-
Järeilmaks:
19.- €/kuu

Kummut

420.-
336.-
Järeilmaks:
28.- €/kuu

Laud + 6 tooli

1144.-
800.80
Järeilmaks:
66.73 €/kuu

Betsy
Nurgadiivan

980.-
588.-
Järeilmaks:
49.- €/kuu

Kell + 2 küünlajalga

1260.-
1008.-
Järeilmaks:
84.- €/kuu

Elutoa komplekt

105.-
84.-

Diivanilaud

1370.-
822.-
Järeilmaks:
68.50 €/kuu

-40%

Relax Nurgadiivan

45.-
36.-

Vaskserviis

PALJUD TOOTED
vaata: www.moobliait.ee

24-29
19.43

Panter
(pronks)

MÖÖBLI-
KLASSIKA

SAUEL
Pärnasalu 34
E-R 10-19
L 10-16

PÄRNUS
Sillakeskus
Papiniidu 5
E-R 10-19, L 10-16

RAKVERES
Põhjakeskus
Tõremäe
E-P 10-20

TARTUS
Vahi 5
E-R 10-19
L 10-16

NARVAS
TEMPO Keskus
Tallinna mnt 52
E-R 10-19, L 10-17

Soodne järeilmaks 12 kuuks: intress ja sissemaks 0%

JUHTKIRI

600 naist aastas

Igal aastal saab 600 Eesti naist teada, et neil on rinnavähk. Enamikul juhtudel ravi õnnestub, kuid mitte alati. Aastas sureb Eestis rinnavähki keskeltläbi 250 naist (harva esineb rinnavähki ka meestel – aastal 2011 suri Eestis rinnavähki kolm meest).

Ajastul, mil füüsilist ilu peetakse üha tähtsamaks, toob rinnavähk ja selle ravi, mille käigus tuleb sageli eemaldada rinnanääre, kaasa mitte üksnes füüsilisi, vaid ka hingelisi kannatusi. On naisi, kes pärast rinna kaotust kannatavad selle all, et ei tunne end enam „täisväärtusliku” naisena. On naisi, kes häbenevad läbielatut seda-võrd, et ei taha sellest rääkida isegi kõige lähedasematele sõpradele.

Sellistele naistele tegi näitleja Angelina Jolie teene, julgedes avalikult rääkida sellest, kuidas tema – maailma kaunistate naiste „edetabelites” figureeriv ikoon – otsustas kõrge rinnavähiriski tõttu lasta eemaldada oma mõlemad rinnad.

Kuid ehkki Angelina Jolie julgus võtta vastu ränkaskes otsus ja sellest avalikult kõneleda väärib tunnustust, ei saa tema tegu pidada eeskujuks, mida rinnavähki kartvad naised peaksid järgima.

Nimelt kuulub Jolie väikese murdosa naiste sekka, kes kannavad enda geenides 17. kromosoomi muteerunud varianti. See nn „rinnavähigeen”, millega kaasneb kõrgendatud rinnavähirisk, on süüdi ainult 10%-is kõigist rinnavähijuhtumitest. Ehk Eestis mitte rohkem kui 60 rinnavähijuhtumist aastas.

Angelina Jolie risk haigestuda rinnavähki oli 87% ja ta otsustas astuda kõige äärmuslikuma sammu, mida üks rinnavähki kartev naine teha saab. Kuid ärgem unustagem, et ükski inimene ei saa täielikult kontrollida seda, kas ta haigestub kunagi vähi või mitte. Ja rinnavähi puhul on peale kõnealuse geeni ka palju teisi riskifaktoreid – alates suitsetamisest ja lõpetades ülekaaluga.

Selge, et igaüks, kes tahab olla terve, peaks eeskätt mõtlema tervislikule elustiilile: heale toidule, füüsilisele aktiivsusele, normaalsele kehakaalule. Ja rinnavähi avastamiseks peaks enda rindu aegajalt kontrollima. Eestis tasub aga parandada üht olulist asja – mitmetes Euroopa riikides, näiteks Saksamaal kuulub rindade manuaalne kontroll rutiinse iga-aastase günekoloogi visiidi juurde. See kulutab arsti aega minuti, aga aitab avastada vähijuhtumeid varakult. Eesti naiste rindu regulaarsete günekoloogi visiitide jooksul ei kontrollita, selle asemel soovitatakse naistel ise oma rindu uurida või minna mammograafiuringule. Aga kui paljud naised oskavad ise end kontrollida? Või miks soovitada kõigile kalleid uuringuid, kui oleks ka käepärasem moodus, mis jõuaks regulaarselt palju suurema hulga naisteni? ♦

REPLIIK

Teeme rattateed ise korda?

Tallinna linnavalitsust kirutakse halbade jalgrattateede pärast, sest kulunud märgistega teed lõppevad sageli ootamatult. Kuid jalgrattateed ei saa olla paremad muust liikluskorraldusest. Tallinn on teemärgistusega siiski õelnud, et jalgratas on selles asulas põhimõtteliselt lubatud. Samal ajal vaadeldi mõnel teisel võimutasandil jalgrattaid kui imeasju ja heietati absurdsetest piirangutest. Politseinikud saadeti reidile, et karistada signaalkella puudumise pärast. Hiljuti märgistasid liiklusaktivistid teeauke silmatorkava värviga. Nad võiksid nüüd üle värvida ka jalgrattateede kulunud tähiseid. ♦ **Andres Reimer**

Lk 11: Ahti Noor sellest, kuidas mehed õpetajaks tuua

U UUDISED

KADRIORU PARK UENES

Pärast mitu aastat kestnud ehitustöid sai Kadrioru park Tallinnas tagasi ajaloolised ringkanalid 611 meetri ulatuses ning seitse romantilist silda. Kanalid ja sil-lad avati pidulikult eile. **EPL**

TALLINNA EELARVE

Tallinna linnakassasse laekus aasta esimese nelja kuuga 153,8 miljonit eurot, kuid väljamakseid tehti 154,5 miljoni ulatuses. Vaba raha oli kuu lõpu seisuga 31,8 miljonit eurot. **ERR**

Jalakäijatega juhtuvad õ

Liiklusstatistika näitab, et rohkem kui pooled jalakäijatega toimunud liiklusõnnetustest juhtuvad ülekäiguradadel. See tekitab küsimuse, kui ohutud need õigupoolest on ja mida tuleks olukorra parandamiseks ette võtta.

Kelli Seiton

kelli.seiton@epl.ee

52-aastane Mare ületas märtsi alguses Tallinnas Sõpruse puistestel reguleerimata ülekäigurajal sõiduteed, kui sai löögi sõiduautolt ja toimetati järjekordse liiklusohvrina haiglasse. Kuigi naisega juhtus õnnetus kohas, kus jalakäija peaks saama turvaliselt teed ületada, oleks tal võinud ka hüllemini minna. Sel aastal on liiklusõnnetustes surma saanud juba 4 inimest ning vigastada 90, neist suurem osa Tallinnas. Nii linnavalitsus kui ka politsei lubavad probleemiga tõsisemalt tegelema hakata, ent kõige olulisem on liiklejad endi tähelepanu.

Nimelt juhtus mullu Eestis jalakäijatega kokku 368 liiklusõnnetust, neist rohkem kui pooled leidsid aset just ülekäiguradadel ja suurem osa, 178 Tallinnas. Surmaga lõppenud liiklusõnnetustest oli jalakäijaga seotud õnnetusi 62%. Kokku moodustuvad õnnetused jalakäijatega kõikidest liiklusõnnetustest kolmandiku.

Iganenud tänavavõrk

Tallinna tehnikaülikooli logistikainstituudi professori Dago Antovi hinnangul on õnnetuste suure arvu põhjuseks kombinatsioon vananenud infrastruktuurist ja kihutavatest autojuhtidest. „Meie tänavavõrk, põhimõtted ja lahendused töötati välja siis, kui autosid oli vähe ja jalakäijate probleem polnud tõsine. Näiteks ülekäigurajad on suuresti samasugused kui siis (kümmeaastat tagasi),” ütles Antov.

On märkimisväärne, et kui tänavu on ülekäigurajal juhtunud õnnetusi vähem kui pool kõigist liiklusõnnetustest ehk 42%, siis mullu oli see üle 60%. „Julgen arvata, et ülekäiguradu on joonitud maha mõttega, et siin on võimalus minna üle tee, aga mitte selle mõttega, et siit on ohutu minna. Jalakäijale annab ülekäigurada eelise, aga kui teed on sel-

lised, nagu nad on, siis tihti ei ole juhil võimalust seisma jääda õigel ajal, sest ta ei näe jalakäijat,” rääkis Antov.

Dago Antov on Tallinna tehnikaülikooli tudengitega läbi viinud mitu katset, mis jalakäijate linnas liiklemise murekohti välja toovad. Ühe katse käigus mõõdeti linnas tudengite valitud juhuslikel kohtadel autode sõidukiirust. „Kiirused on pööraselt suured ja ainult märgist selle piiramiseks ei aita. On vaja muid vahendeid,” võttis Antov tulemuse kokku. Nimelt mõõtsid tudengid kiirust näiteks Raua tänaval, ülekäiguraja juures, kus kehtib kiirusepiirang 30 km/h ning mille läheduses asub Tallinna 21. kool. Vaid 6% juhtidest hoidis piirangust kinni, keskmise sõidukiirus (ka ülekäiguraja ületamisel) oli lubatust märksa kõrgem – 46 km/h. Teises mõõtmiskohas, Kloostrimetsa teel oli 30-alas keskmine sõidukiirus koguni 56 km/h. „Põhi-aspekt ongi kiirus. Autode kiirus ei tohiks olla nii suur,” nentis Antov.

Politsei- ja piirivalveameti liiklusbüroo juht Alo Kirsimäe nõustas, et üks põhjus, miks jalakäijatega liiklusõnnetused juhtuvad, on autode suur sõidukiirus. „Juht võib küll jalakäijat näha, ent kui sõidukiirus on inimese juures seisma saamiseks liiga suur, siis on kokkupõrke vältimine

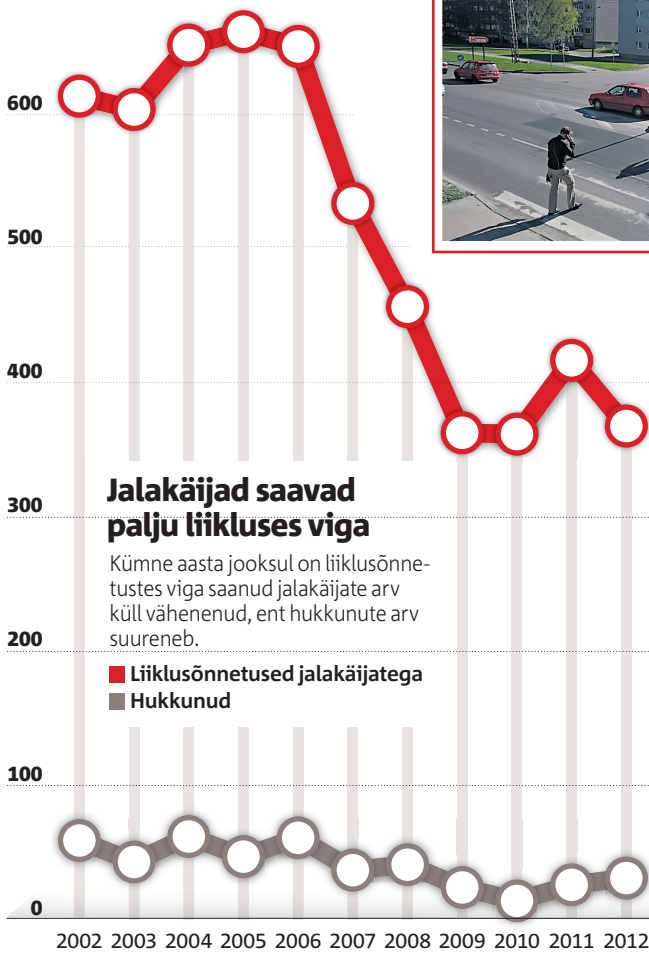
Dago Antov
TTÜ professor

Ülekäigurajad pole joonitud selle mõttega, et teeületamine on jalakäijale ohutu.

keeruline,” ütles ta. Probleem on tema sõnul see, et juhid ei taju, millist ohtu sellise kiirusega liikuv sõiduk jalakäijale kujutab. „Juhi võiks mõtlema panna asjaolu, et kokkupõrkekiirusel 50 km/h on jalakäija hukkumise tõenäosus 70%, kiirusel 30 km/h aga 10%. Kui

Õnnetusterohkeimad kohad Tallinnas

Kõige rohkem juhtub õnnetusi jalakäijatega pealinnas just nendel teelõikudel ning ristmikel. Õnnetuste statistika hõlmab ajavahemikku 01.01.2010–18.04.2013

Sõle tänav

Õnnetuste arv: 11
Sõle tänava ülekäiguradadel toimus enamik liiklusõnnetustest pimedal ajal ja sellel põhjusel, et juht ei märganud jalakäijat.

seda fakti endale teadvustada, on ehk lihtsam ka ülekäiguradade lähistel piirkiirusest kinni pidada,” rääkis ta.

Autojuhtide kiirustamise võrdsetl on õnnetuste juhtumisel oluline ka jalakäijate tähelepanematus ning see, et ei veenduta piisavalt, kas ülekäigurajale on ohutu astuda. Kirsimäe sõnul on mitmed õnnetud juhtumid aset leidnud just tähelepanematuses, kiirustamisest või muga-vusest. „Näiteks Tallinnas Foorumi keskuse juures võib iga päev näha trammile jooksjaid, kes foorituledest ei hooli. Täiendava ohuna on samal ristmikul väga tihe bussiliiklus, mis tähendab õnnetuse korral suure tõenäosusega väga tõsiseid vigastusi jala-

Tartuski on sebrad ohtlikud

Teistes Eesti linnades on jalakäijate õnnetuste põhjused pealinnaga sarnased. Kui kõige rohkem liiklusõnnetusi juhtub jalakäijatega vaieldamatult pealin-nas, siis selle kõrval kerkib esile veel kolm linna, kus vigastatute hulk on tänavu olnud kõrgem kui mujal Eestis – Tartus, Narvas ja Pärnus, kus vigastada sai vastavalt 11,6 ja 4 inimest.

Liiklusõnnetuste põhjused on igas linnas üsna erinevad. Näiteks Tartus on kolmveerand jalakäijatega seotud liiklusõnnetustest juhtunud reguleerimata ülekäigurajal ning Pärnus fooriga reguleeritud ristmikul. Narvas on kõige rohkem õnnetusi parklates.

KEVADTORMILE SAABUSID POOLA ÕHUVÄE LENNUKID

Eile pärastlõunal saabusid Ämari lennubaasi Poola õhuväe kolm Su-22 tüüpi ründelennukit ja transpordilennuk CASA 295, mis tõi kohale lahingulennukite maapealse teenindamise mees-

konna ning varustuse. Lennukid etendavad Kevadtormil vastase rolli, kusjuures lahinguülesanded planeerib nende jaoks Eesti õhuvägi. Kevadtorm kestab 25. maini. **EPL**

PRESIDENT: KOKKUVÕTTES LÄHEB MEIL HÄSTI

President Toomas Hendrik Ilves ütles värsket inimarengu aru-
annet kommenteerides, et Ees-
til on läinud tegelikult hästi, sest
enamikus eluvaldkondades on
Eesti Euroopa Liidu kontekstis

keskmisel või keskmisest paremal tasemel. „Samas osutab aruanne meie nõrkadele kohtadele – asjadele, millega peame tegelema, et teha Eesti korda,” sõnas ta. **EPL**

Täna digilehes

- Euroopa Komisjon uurib nafa-tfirmade hinnakokkuleppeid
- Bangladesh ja Birma valmis-tusid tugevaks tsükloniks

nnetused enamasti ülekäigurajal

Ahtri tänav

Õnnetuste arv: 6

Reguleerimata ülekäigurajad on mõlemal suunal kolmerealised. Sel ajal, kui naaberrajal jääb sõiduk seisma, et jalakäijat üle tee lasta, siis teisel rajal olev sõiduk sõidab edasi peatumata. Enamik õnnetustest juhtub pimedal ajal.

Laagna tee

Õnnetuste arv: 10

Suurem osa õnnetustest toimub siin juhi süül, kes ei anna ülekäigurajal jalkäijale teed. Ei ole ka haruldane, et jalkäija saab löögi bussilt. Teine osa õnnetustest juhtub jalkäija süül, kes ületab teed selleks mitte ette nähtud kohas ülekäigurajast eemal.

marsib üle,” nentis Antov. Ühe näitena tõi ta Kristiine keskus juures oleva ristmiku, mille ületamise aja TTÜ tudengid ära mõõtsid. „Ausalt üle minnes võtab see aega 4–5 minutit. Pole ka ime, et vahetevahel lõikame ja läheme punasega,” rääkis ta.

Linn joonib sebrasid

Et Tallinna linna liikluskorralduses midagi muuta tuleb, nentis ka transpordiameti liikluskorralduse osakonna juhataja Talvo Rüütelmaa. Esimehe samm, mille linn ette võtab, on ülekäiguradade märgistuste uuendamine, mida tehakse üldise teekattemärgistuste värskendamise käigus järgmisest nädalast. Edasi on plaanis koostada analüüs Tallinna ohtlikemast ristmistest ja sellest, mida seal muutmata peaks, et olukorda parandada. Rüütel-

**Kristiine rismiku
ausalt ületamine
võtab jalakäijal aega
tervelt 4-5 minutit.**

maa ütles, et üle tuleb vaadata, mis on konkreetsete õnnetuste põhjused ja see, kelle või mille süül õnnetus juhtus. „Tihti on küsimus ikka tähelepanus. Tallinnas on väga suur osa ristmikke reguleeritud, kuid autojuhid sõidavad ikka punase tulega ristmikule ja ülekaigurada ületavale inimesele otsa. Tunnistab, et nägi punast tuld, pärast tuleb välja, et rääkis mobiiliga. Siin on palju faktoreid, mis mõjutavad ja mida tuleb analüüsida,” ütles Rüütelmaa. Millal analüüs valmis võiks saada, Rüütelmaa ei teadnud.

Politsei plaan jalakäijate ohutuse suurendamiseks ülekäiguradadel on ennetustöö ja patrullimine õnnetusterohkeimate ristmikel. Alo Kirsimäe rõhutas, et lahendus ei saa olla ülekäiguradade kaotamine, vaid suurem vastastikune tähelepanelikkus. „Autojuht meelega jalakäijale otsa ei söida. Samuti pole ilmselt jalakäijad, kes teadlikult hakkab autoga jõudu katsuma. Seetõttu juhime nii järelevalve kui ka ennetustöö käigus liiklejate tähelepanu nii autojuhtide tähelepanelikkusele ja ohutu sõidukiiruse valikule kui ka jalakäijate kohustusele sõidutee ületamise ohutuses veenduda,” ütles Kirsimägi. Talis, et alates kevadkuudest on politsei jalakäijaõnnetuste mõttes n-ö kuumadelt kohtadelt ka rohkem väljas. ●

Kristiine ristmik

Õnnetuste arv: 15

Väga tihe liiklusega teelõigul juhtuvad enamik õnnetustest jalakäijatega õhtusel või öisel pimedal ajal ja reguleeritud ülekäiguradadel. Päeval on murekohaks see, et teeületuseks tuleb oodata mitme foori järgi.

käijale või bussi äkkpidurdu-
se korral võimalikke kukkumi-
sest tingitud vigastusi bussirei-
sijale,” sõnas ta. „Vales kohas
teed ületades on ka jalakäija
valvsam, sest ta teab, et ilmut
autojuhtide jaoks teele n-ö
juhuslikus kohas.”

Kiirusi peab vähendama

Et liiklus jalakäijate jaoks turvalisem oleks, tuleks Dago Antovi hinnangul alustada just autode sõidukiiruste vähendamisest. Ainuüksi märgist või ülekäiguradade juurde joonimisest siin ei piisa. „Mõneti peaks terve süsteemi üle vaatama, pilt on natuke teine kui kümme aastat tagasi,” nentis ta. „Aga kui näiteks tänavaid rekonstrueerime, siis koos sellega võiks vaadata ka mis lahendused seal toimiksid.” Autode sõidukiiruse vähendamiseks võiks Antovi sõnul

rakendada peamiselt erinevaid tehnilisi lahendusi, mis füüsiliselt sõidukiirust vähendaksid ja jalakäijate teeületamise ohutumaks muudaksid. Näiteks ohutussaadet mitmerajaliste teede keskel, radade kitsendamine või künnised. Heaks näiteks on ka võõtraidu kohtvalgustusega nähtavamaks tegevad lahendused või teeületamise koht, kus seadusega jalakäijal eesõigust ei ole. „See tähendab, et on umbes nagu sebra, aga jalakäija ei pea tingimata omama eesõigust,“ selgitas Antov ja lisas, et jalakäija ei peaks teed ületades eeldama, et auto teda näeb.

Ka foorituli ülekäigurajal ei pruugi probleemi lahendada, kui selle töö on inimesele kokkuvõttes ebamõistlik. „Ülekäigurada võib olla reguleeritud, aga foor töötab ja kui liiklust on vähevoitu, siis inimene ikka

Liiklusõnnetusi juhtub kõige rohkem just laste ja eakate inimestega, näitab statistika. Sellel aastal on kuni 15-aastaste ga juhtunud õnnetusi pea 20% ja vanemate kuni 56-aastastega 33% kõigist jalakäijatega juhtunud õnnetustest.

Politsei ja piirivalveametis liiklusbüroo juht Alo Kirsimäe tõi ühe olulisema põhjusena välja selle, et nendesse vanusegruppidesse kuuluvaid inimesi ongi jalakäijate seas lihtsalt kõige rohkem. „Samuti ei oska päris noored liiklejad veel liikluseeglite ja ümbritseva olukorraga arvestada ning eakad jalakäijad ei suuda piisavalt kiiresti liiklusohte tajuda ja neile reaageerida,“ lisas ta.

Noorte liiklejate puhul on Kirsimäe sõnul tüüpiliseks õnnetuseks see, kui sõiduautolt saab löögi parkivate sõidukite keskelt või muude takistuste kõrvalt ootamatult teele astunud laps. Mitte märkamise põhjus on lapse väiksem kasv – teda ei ole lihtsalt näiteks lumevalli või prügikasti varjust näha. Ühtlasi lisas Kirsimäe, et sama takistuse tõttu ei näe autot ka jalakäija.

Maanteeameti liiklusohutusprogrammi talituse peaspetsialist Sirje Lilleorg nentis, et suve saabudes tasub autojuhtidel jalakäijaid eriti liikluses tähele panna, kuna koolid hakkavad lõppema ja lastel jääb tavapärasest rohkem vaba aega. Linnalaps veedab selle sageli tänaval, ütles Lilleorg.

„Lasteõnnetuste kõrgaeg ei ole Eesti linnades mitte septembris, kui kool algab, vaid mai lõpus ja juunis, kui kool lõpeb,” nentis ta. Nii registreeriti mulgu 10–13-aastaste lastega suuremates linnades toimunud jalakäijaõnnetustest iga kolmas vahetult pärast kooli lõpu ehk mais–juunis.

Muul ajal on õnnetuse oht märksa suurem keskpäeval või pealelõunasel ajal, mil hommikul koolibussiga või autoga kooli sõidutatud lapsed tundide lõppedes omapäi huvikooli, trenni või ka koju kiirustavad. „Ka eakamad inimesed eelistavad omi käimisi päevasele ajale planeerida,” nentis Sirje Lilleorg.

Allikas: maanteeamet; **fotod:** Priit Simson; **graafika:** Maret Mür

Enim juhtub õnnetusi laste ja eakatega

Liiklusõnnetusi juhtub kõige rohkem just laste ja eakate inimestega, näitab statistika. Sellel aastal on kuni 15-aastastega juhtunud õnnetusi pea 20% ja vanemate kui 56-aastastega 33% kõigist jalakäijatega juhtunud õnnetustest.

Politsei ja piirivalveameti liiklusbüroo juht Alo Kirsimäe tõii ühe olulisema põhjusena välja selle, et nendesse vanusegruppidesse kuuluvaid inimesi ongi jalakäijate seas lihtsalt kõige rohkem. „Samuti ei oska päris noored liiklejad veel liiklusreeglite ja ümbritseva olukorraga arvestada ning eakad jalakäijad ei suuda piisavalt kiiresti liiklusohute tajuda ja neile reaageerida,“ lisas ta.

Noorte liiklejate puhul on Kirsimäe sõnul tüüpiliseks õnnetuseks see, kui sõiduautolt saab löögi parkivate sõidukite keskelt või muude takistuste kõrvalt ootamatult teele astunud laps. Mitte märkamise põhjus on lapse väiksem kasv – teda ei ole lihtsalt näiteks lumevalli või prügikasti varjust näha. Ühtlasi lisas Kirsimäe, et sama takistuse tõttu ei näe autot ka jalakäija.

Maanteeameti liiklusohutus-
programmi talituse peaspetsialist
Sirje Lilleorg nentis, et suve saa-
budes tasub autojuhtidel jalakäi-
jaid eriti liikluses tähele panna,
kuna koolid hakkavad lõppema
ja lastel jääb tavapärasest roh-
kem vaba aega. Linnalaps veedab
selle sageli tänaval, ütles Lilleorg.

„Lasteõnnetuste kõrgaeg ei ole Eesti linnades mitte septembris, kui kool algab, vaid mai lõpus ja juunis, kui kool lõpeb,” nentis ta. Nii registreeriti mulgu 10–13-aastaste lastega suuremates linnades toimunud jalakäijaõnnetustest iga kolmas vahetult pärast kooli lõppu ehk mais–juunis.

Muul ajal on õnnetuse oht märksa suurem keskpäeval või pealelõunasel ajal, mil hommikul koolibussiga või autoga kooli sõidutatud lapsed tundide lõppedes omapäi huvikooli, trenni või ka koju kiirustavad. „Ka eakamad inimesed eelistavad omi käimisi päevasele ajale planeerida,” nentis Sirje Lilleorg.

OSCE ekspert: vaid poliitikute eetikakoodeks ohjab solvamist

SDE kulud tulid jutuks erakondade rahastamise järelevalve komisjonis

Eile kogunes erakondade rahastamise järelevalve komisjon (ERJK) ning teiste teemade seas tuli sotside näitel jutuks ka see, kuidas võrrelda erinevate parteide kampaaniakulusid ja selle eest saadava tulemust.

„Me uurime ja kaalume, et kuidas sedasorti andmeid (mis võimaldaksid võrrelda kampaaniakulusid ja nende eest saadud auditoriumi – toim) oleks võimalik komisjoni käsutusse saada ja kas üldse on,” rääkis ERJK aseesimees Kaarel Tarand (pildil). „Kui tekib anomaalia andmetes, mis on kogutud sama meetodika järgi, samal perioodil jne, siis loomulikult tuleks küsimusi esitada.”

Vaja võrreldavaid andmeid

Tarand ütles, et mingeid otsuseid veel ei langetatud. „Pidades silmas lähenevaid valimisi, siis me soovime tekitada olukorra, kus meil on hästi võrreldavad andmed igast valdkonnast kohe ja kiiresti kättesaadavad,” sõnas ta. „Esimene küsimus ongi, et kellelt ja milliseid andmeid saada võiks – mis need andmed on, mis annaksid komisjonile võimaluse järelduste tegemiseks.”

Tarand nentis, et ka Eesti Ekspressi artikkel sotside kampaaniakuludest tuli kogunemisel jutuks ning selle valguses vahetati mõtteid, kuidas erakondade käitumist paremini kõrvutada. Tarandi sõnul puudus artikli põhjal alus hakata kaaluma mingisuguse konkreetse otsuse langetamist näiteks ettekirjutuse kujul.

Eesti Ekspress kirjutas mai alguses, et SDE tegi suure telekampaania teistest parteidest märksa odavamalt, ent saavutas suurema tähelepanu. **Erik Rand**

ÕIENDUS

Eilse Eesti Päevalehe artikli „Eesti sarnaneb elukvaliteedilt Põhjamaade asemel hoopis Slovakkia ja Uus-Meremaa” juures ilmus ekslikult, et Alar Karis on arengufondi nõukogu esimees. Tegelikult on Karis lahkunud erinevate nõukogude (rektorite nõukogu, arengufond) jms organisatsioonide liikmeskonnast ning keskendunud tööle riigikontrollis. Palun vabandust! **Maarja Pakats**

Intervjuu

Urmas Jaagant
reporter

Eetikakoodeksi eesmärk pole karistamine, vaid ennetamine, ütleb riigikogu eetikaseminaril osalenud Marcin Walecki.

●● Inimesed valivad parlamenti end esindama neid, keda peavad endast targemaks, paremaks, eetiliseks. Milleks on valituile vaja veel eetikaalast õpetust?

Tänapäeval on saadikud suure pingel all, nad kuuluvad organisatsioonidesse, parteidesse, mõnel on äriprojektid, mõned õpetavad ülikoolis. Kui kõiki neid tegemisi vaadata, on raske eeldada, et saadik suudab parlamendis kõik oma teised funktsioonid välja lülitada.

Moodsas parlamendis vajavad saadikud vahel juhiseid, kuidas tegutseda. Koodeks ei ole karistamiseks. Sellel peab olema ennetav eesmärk. Parlamentide populaarsus on üle Euroopa vähenemas, see tuleb osaliselt sellest, et üksikud ebaeetilised käitumised juhtuvad mõjutavad kogu parlamenti. Koodeks on vajalik, et 95% parlamentide liikmetest saadaks selge signaali neile 5%-le kolleegidest, kes ei käitu eetiliselt.

●● Kui keegi seadust rikkumata tahtlikult eetilist piiri ületab,

aga mingit järelmit koodeksist ei tulene, siis mis mõte sel on?

Üks levinud probleem on parlamendiväline käitumine, näiteks teiste saadikute solvamine miitingutel või telesaadetes. On raske selliseid asju reguleerida millegi muu kui eetikakoodeksi kaudu.

●● Mis peaks koodeksis kirjas olema? On ilmselge, et sinna pole mõtet kirjutada: ära varasta, ära valeta.

Ei ole vaja üle korrata neid asju, mis näiteks seadustes juba kirjas on. Koodeksid on USA-s, Kanadas, Suurbritannias, Prantsusmaal, Poolas,

Enamasti on koodeksis kokku lepitud põhimõtetes, nt suhtlemisel lobistidega.

Lätis ja Leedus. Igaüks vaatab erinevaid aspekte, aga enamik on kokkulepped mingites põhimõtetes. Näiteks läbikäimine lobistidega, käitumine parlamendis ja väljaspool seda. Koodeks ei peaks reguleerima eraelu, kuid on riike, kus leitakse, et mõned eraelulised asjad mõjutavad samuti parlamendi kuvandit. Näiteks Suurbritannias tooks avalikus kohas teise saadiku solvamine kaasa kohustuse avalikult vabandust paluda. Poolas kutsuti ühe debati käigus saadikut lolliks lehmaks.

●● See oleks ebaviisakas ka ilma igasuguse koodeksita.

Parlamendil peab olema mehhanism, millega saab nõuda vabanduse palumist. Koodeks

peaks panema saadikut mõtlema, millised tagajärjed tema käitumisel on, mida avalikkus temast ja parlamendist mõtleb. Koodeks on eriti oluline, kui asi puudutab saadikute rahaasju ja kampaaniateks raha kogumist. Selle käigus tekib mitmeid eetilisi dilemmasid.

●● Koodeks sunnib vabandust paluma ja saadik teeb seda. Kas selline sunnitud vabandus on see, mida avalikkus ootab?

Paljudes riikides kantakse istungeid üle netis või teles, seega ei ole see lihtsalt kolleegide ees vabanduse palumine. Olen kindel, et ka teie ajaleht kajastaks seda. *Naming and shaming* (häbiposti panek – U. J.) võib olla väga efektiivne.

●● Kui erinevad on riikide koodeksid?

Peamised erinevused on selles, kes teeb järelevalvet. Kas erikomisjon või isik parlamendi sees, nõustaja väljastpoolt või täiesti parlamendiväline mehhanism. Mulle isiklikult meeldib parlamendisise lahendus, siis teab avalikkus, et parlament ise tegeleb oma saadikutega.

●● Kui 95% saadikuist on eetilised, kust tuleb hirm koodeksi vastuvõtmise ees?

Ma ei tea Eesti kohta, saan rääkida teistest riikidest. Inimestel on poliitikutele ebareaalsed ootused. Me usume, et nad peaksid käituma ideaalselt, tegemata ühtki viga. Kuna töö tungib ka eraellu, tekib hirm kohustuse ees käituda ülimate standardite järgi. Saadikud kardavad igasuguse privaatsuse kadumist ja kollase meedia koodeksi kurjalt ärakasutamist. ●

OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste osakonna juht Marcin Walecki

Foto: Priit Simson

Eetika huvitas väheseid

Seminari korraldanud Kaja Kallas nentis, et üleliia palju saadikuid kohal ei olnud ning skeptikute hulgas oli seminar eriti ebapopulaarne. Delfile teadaolevatel andmetel osales riigikogu 101 liikmest seminaril umbes 20. Kallase sõnul ei arutatud

koodeksi sisulisi detaile, vaid konkreetseid kaasuseid. „Kui neid on piisavalt palju kogunenud, koorub nende põhjal välja, millest lahendamise puhul lähtuda. Nii tekib kaasuste kogu ja selle põhjal hiljem eetikakoodeks,” lausus ta.

Rakvere ja Rapla torpedeerivad gümnaasiumireformi

Reformivastased leiavad, et tugevaid koole pole mõtet riigilt raha saamise lootuses hävitada.

Rein Sikk
rein.sikk@epl.ee

Üle-eestilist riigigümnaasiumide rajamise kampaaniat pidurdavad nii kahe maakonnalinn kindel vastuseis kui ka ehitusrahast ilma jäänud piirkondades tekkinud kõhklused ettevõtmise otstarbekuses.

„Eesti mees ei rapsi. Tugevaid asju pole mõtet lõhkuda,” ütles Lääne-Viru maavanem Einar Vallbaum. Ta märkis, et kuna Rakveres on kaks tugevat gümnaasiumi, siis nen-

de asemele riigigümnaasiumi asutamine tähendaks ühe hävitamist.

Sama meelt on Rakvere linna pe Toomas Varek ja samuti kahe gümnaasiumiga Rapla vallavanem Ilvi Pere. „Me ei tea, kas reformitud gümnaasiumide õppetulemused muutuvad oluliselt paremaks,” selgitas Pere.

Kui Rakvere arvestab riigigümnaasiumile vastu seis tes maakonna toetusega, siis Rapla maavanemat praegune olukord ei rõõmusta. „Ega otsus tähenda seda, et homme pannakse teine kool kinni, aga perspektiivi on ka vaja,” leiab maavanem Tiit Leier. Lisaks arvas ta, et peagi hakkavad Raplat survestama naa-

beromavalitsused, kes lapsi riigigümnaasiumisse pannes ei peaks pearaha maksma, linna gümnaasiumis aga peavad.

Raplamaal on ka juttu olnud, et kui maakonnalinn riigigümnaasiumi ei taha, võib see tekkida hoopis paarikümne kilomeetri kaugusele Kohi-

lasse, kus asub maakonna suurima õpilaste arvuga kool.

Riigigümnaasiumide loomises kahtlejate kahtlusi vähendab, et riigilt gümnaasiumi jaoks raha taotlenud üheksast omavalitsusest said toetuse ainult viis. Ettevõtluse Arendamise SA jagas laiali 24 miljonit eurot. Taotlusi oli rohkem kui 37 miljoni eest.

Lootused purunesid

Põlva oli üks kuuest omavalitsusest, kellega haridusminister sõlmis koostöölepe riigikooli rajamiseks. Loodetud raha selleks aga ei tulnud. Samamoodi läks ka Valgas.

Põlva linna pe Georg Pelisaar tunnistas, et nüüd on aeg maha võetud ja aktiivset riigigümnaasiumi rajamist enam ei käi. „Pole vaja süstida õpetajatesse ja lapsevanematesse uut

Raplamaal on juttu olnud, et riigigümnaasium võiks tulla ka hoopis Kohilasse.

Riigigümnaasiumid

2012 alustas:

●● Viljandi riigigümnaasium

2013 alustavad:

●● Jõgevamaa gümnaasium

●● Läänemaa ühisgümnaasium

Hiljemalt 2015 alustavad:

●● Pärnu riigigümnaasium

●● Tartu riigigümnaasium

●● Jõhvi riigigümnaasium

●● Võru riigigümnaasium

Kindel riigigümnaasiumi soov on ka:

●● Põlval, Valgal ja Tallinnal

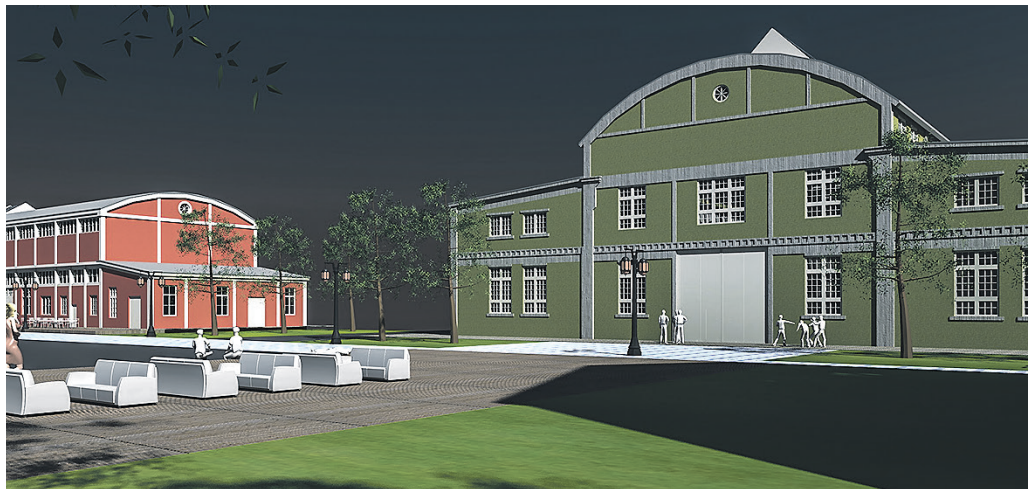
Allikas: Haridusministeerium

ebakindlust ja stressi,” lausus Pelisaar, kelle hinnangul tasub ära oodata, kuidas läheb juba asutatud riigigümnaasiumidel. Gümnaasiumireformi üks ideolooge, haridusministeeriumi koolivõrgu juht Kalle Küttis osa maakondade vastuseisust probleemi ei näe.

„Kui KOV ise tahab gümnaasiumi pidada, siis ma ei näe siin midagi taunitavat. Meie tahame gümnaasiumivõrgu ümberkorraldused lõpetada 2020. aastaks. Seitse aastat paneb paika, millistel gümnaasiumidel jätkub õpilasi, millistel mitte,” teatas Küttis. Neil, kes raha lootsid, aga ilma jäid, on tema sõnul uuel aastal taas võimalus taotlus esitada. ●

Noblessneri kvartal praegu ja tulevikus: vasakul jahtklubi (valmib 2014), paremal valukoda (valmib 2016).

Eskiis: BLRT, foto: Eero Vabamägi

Kalamaja rannapromenaadil saab jalutada aasta pärast

Noblessneri kvartalis algab ehitus, ülejäänud kultuurikilomeeter alles ootab oma saatust.

Riin Aljas
riin.aljas@epl.ee

Kui lennusadama ümbrus ootab raha, kalasadam detailplaneeringut ja Patarei ostjat, siis Noblessneriga on asi selge – esimene hoone, suur paekivist Creative House saab valmis juba selle aasta lõpuks. Enamik maja rendipindadest on juba üürnikugi leidnud.

„Maja hakkab koondama loomeinimesi,” rääkis Noblessneri kvartali projektijuht Mariko Noormets. „Kui neil on vaja mingit lisateenust, saavad nad selle kohe sama koridori pealt.”

Veel tõi ta välja kontserdimajaks ehitatava endise valukoja, kuhu tulevad saalid mahutavad 1300 ja 600 inimest ning uue näo saava jaht-

klubi hoone. Peale eelmainitud kultuurimälestiste kordategemise rajatakse kvartalis rohkelt büroohooneid, aga ka korterelamuid. „Detailplaneeringu järgi on maksimaalselt

Akvaariumi ehitamine on praegu päevakorrast maas, küll aga tuleb veegolf.

850 korterit, ent usun, et tegelikkuses me neid siiski nii palju ei ehita,” märkis Noormets.

Patareleile uus planeering

Majadest vahest olulisemgi on tõsiasi, et pihta hakkab ka rannapromenaadi ehitus. Noormetsa kinnitusel saab sellel jalutada juba järgmisel suvel, samaks ajaks valmib ka jahtklubi. Turistidest arendaja sõnul puudust ei ole ja kaiko-

take Soome ja Rootsi suvitajatele, aga ka venelastele.

Veel kolm aastat tagasi oli Noblessneri plaanides ka uhke akvaariumi ehitamine, ent see on vähemalt praeguseks majanduskriisi tõttu maha maetud. Küll aga tuleb jahisadamasse näiteks veegolf, kus mängija on maapinnal, ent pallid lüüakse vette.

Erinevalt kalasadamast, mille detailplaneering on tekitanud rohkelt vaidlusi, ei ole Noblessneri kvartalis ümbruskonna elanikega suureks vaidluseks läinud. Noormetsa hinnangul on selles suur roll tõsiasi, et arhitektuurivõistlus korraldati juba enne detailplaneeringut ja elanikud said planeerimisel kaasa rääkida.

Samasse piirkonda jäävale, praegu riigile kuuluvale Patarei vangla alale soovitakse aga hoopiski uut detailplaneerin-

gut, et leida endisele merekindlusele parem kasutusotstarve. „Selleks tuleks muuta parkimiskorraldust ja suurendada universaalset pinda ja ehituste mahtu,” selgitas Riigi Kinnisvara AS-i juht Jaak Saarniit. Kes Patarei omanikuks saab, on endiselt lahtine, mullusel enampakkumisel RKAS sellele ostjat ei leidnud. ●

KOLM PLANEERINGUALA

Kalasadama saatus on maavanema käes

Aastaid vaidlusi tekitanud Kalasadama detailplaneering ootab praegu maavanema heakskiitu.

„Oleme ümbruskonna elanikega palju arutanud ja ka kompromisse leidnud, ent mõnes asjas oleme veel eriarvamusel. Kui aga maavanem otsustab, et detailplaneering kinnitatakse, hakkame ehitama,” rääkis Peep Moorast Tallinna linnaplaneerimise ametist.

Vaidluse sisuks on elanike mure avaliku ruumi kadumise pärast, sest maaomanik Pro Kapital plaanib praegusele rannalale korterelamuid. Kompromissini on jõutud Kalaranna tänava ehitamise teemal – koostatud on uus, inimsõbralikum lahendus, milles autotee on kitsam, lisatud on jalakäijate ülekäiguradu ja kultuurikilomeetrit asendab sama lai kergliiklustee.

Kohalikke elanikke häirib aga endiselt, et arhitektuurivõistlus elamute ja sadama paigutamiseks korraldatakse alles pärast planeeringu kehtestamist. Nende arvates ei lase otsuste selline järjekord arutleda avaliku ruumi ulatuse üle ja kellelgi pole selgust, kuhu ja mida maaomanikud pärast planeeringu vastuvõtmist tegelikult ehitama hakkavad.

Pentus-Rosimannus käskis Illuka öised lõhkamised lõpetada

Selgub, et öised lõhkamised olid algusest peale keelatud, kuid kaevandus eirab seda.

Eesti Päevaleht kirjutas 6. mail ilmunud artiklis „Eesti Energia kaevanduse lõhketööd jätsid Illuka ilma veeta” sellest, kuidas kaevanduse tegevus terroriseerib elanike igapäevaolu.

Keskonnaminister Keit Pentus-Rosimannus saatis neli päeva hiljem, 10. mail AS Eesti Energia Kaevandustele karmi märgukirja, milles nõuab öiste lõhkamiste lõpetamist, sest kaevandusloa järgi on see keelatud. „Tegevus peab olema lõpetatud kella 22.00-ks. See on kohalike inimeste öörahu tagamiseks vältimatult oluline,” rõhutas minister.

Eesti Energia ei osanud eile veel selgitada, miks nad keelust hoolimata öösiti lõhketööd teevad. „Kiri on meieni jõudnud ja tegeleme tõstatatud tee-

made analüüsi ning kirjale vastuse koostamisega,” ütles presiesindaja Eliis Vennik.

Minister Pentus-Rosimannus mõistis hukka ka kaevanduse tegevusetuse elanike veeprobleemide ennetamisel ja viitas seadusele, mis lubab kaevandusloa sootuks ära võtta.

Kahju tuleb hüvitada

„Tuleb hüvitada kaevandamisega tekitatud kahju kohalikele elanikele täies mahus esimesel võimalusel ja suhtuda kaevandamisloa tingimuste ning lisatingimuste täitmisel äärmise tähelepanuga, vastasel juhul peame keskkonnaministeeriumi poolt kaaluma asjakohaste meetmete võtmist. Nagu teile kindlasti teada on, näeb maa-põuseadus ette kaevandamisloa tingimuste täitmata jätmisel loa tühistamise võimaluse,” kirjutas minister. ● **Tuuli Jõesaar**

EESTI MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA ESITLEB:

IL MATRIMONIO SEGRETO SALAJEELU

20. ja 21. mai 2013 kell 19.00 Rahvusoper Estonia

dirigent: Risto Joost
lavastaja: Giorgio Bongiovanni (Itaalia)
kunstnikud: EKA: stsenograafia eriala üliõpilased: Kristel Linnutaja, Eva Vellesaar-Mäki, Eneli Luiga
muusikalised juhendajad: Ene Rindesalu, Ave Sikk
Osades: EMTA laulu eriala üliõpilased: Marlina Keine, Anu-Mari Uuspõld, Aule Urb, Paylo Balakin, Tamar Nugis, Jie Yin, Mari Karjalainen, Egle Troon, Danna Malõsko, Toomas Kolk, Andrejs Krutojs, Signid Mutso, Mattias Aabmets

Piletid hinnaga 12 EUR SAADAVAD PILETIAAMIAS, PILETIVÕLJA RAHVUSOPERI KASSAS

Ehita & renoveeri

Ilmub Eesti Päevalehe vahel 17. mail ●●● EestiPäevaleht

- Keedame ise Rootsi punast
- Kui dušinurk vajab uuendust
- Õlitatud terrass kestab kauem
- Puitpõrand kardab karmi kätt
- Looduslik kasvuhoone

Eestis ootab profülaktide rindade eemaldada

Kõigist rinna- ja munasarjavähkidest on 10 protsenti geneetilised ehk kõrge riskiga.

Kärt Anvelt
kart.anvelt@epl.ee

Näitlejanna Angelina Jolie otsustas lasta mõlemad rinnad eemaldada, et vähendada diagnoositud 87% rinnavähi tekkeriski. See ei tohiks paanikat tekitada ja kõiki naisi geneetilist testi nõudma ajada, sest enamik ehk 90% vähkidest esinevad inimestel, kelle perekonnas pole vähki olnud või pole ka geenimutatsiooni.

Tartu ülikooli kliinikumi geneetikakeskuse juhataja ja Tartu ülikooli kliinilise geneetika professor Katrin Õunap rõhutas, et kui naise suguvõsas on esinenud kolmel või rohkemal juhul rinna- või munasarjavähki, kui suguvõsa meesliinis on põetud rinnavähki või on rinnavähk esinenud nooremas eas – 50 eluaastast nooremal, kuid muidu tervel inimesel, siis tuleb tingimata geneetiku poole pöörduda. Esimese-

na peaks tulema juba haige pereliige, sest temast uurimist alustades saavad geneetikud palju rohkem informatsiooni. „Kindlasti tuleb geneetiku juurde tulla, kui emal on rinnavähk ja ta on juba suremas ning teised pereliikmed on surnud. Geneetiku juurde tuleb pöörduda enne, kui ema sureb,” rõhutas Õunap.

Kõigist rinna- ja munasarjavähijuhitudest on 10% nn geneetilised ehk kõrge riskiga, kus BRCA1 ja BRCA2 geenid leetakse mutatsioonidega. Nii oli ka Angelina Jolie, kelle ema suri 56-aastaselt rinnavähki. Kui

nooremana väiksem ja vanema-na suurem.

Vastavalt riskile antakse patsiendile soovitusi, mida edasi teha: võimalus on uuringutega jälgimine, kuid patsient võib valida ka rindade ja munasarjade eemaldamise. „Tulles tagasi Angelina Jolie artikli juurde, oli minu esimene küsimus: mis sai tema munasarjadest, sest munasarjavähki on rinnavähist oluliselt raskem jälgida. 70%-il patsientidest diagnoositakse munasarjavähk III–IV staadiumis,” selgitas Õunap.

Õunap märkis, et juhul kui ka eemaldatakse nii rinnad kui munasarjad, ei lange risk nullini, sest lahkliha, mis areneb munasarjadega samast algusest, eemaldada ei saa. „Ka Jolie artiklis on öeldud, et 5% risk jäi alles,” viitas Õunap.

Senini profülaktilist rindade ja munasarjade eemaldamist Eestis tehtud pole.

mutatsioone leetakse BRCA1 geenis, on rinnavähi tõenäosus 45–85% ja munasarjavähi risk 16–63%. Kui mutatsioon on BRCA2-s, on rinnavähi risk 26–84% ja munasarjavähi oht 10–27%. Risk arvutatakse riskikalkulatsiooni mudeli järgi ning see muutub vanusega –

Eemaldab ka munasarjad

Jolie teataski eile õhtul, et laseb eemaldada ka oma munasarjad, edastas Dailymail.

Eestis on BRCA geenivigu uuritud alates 2007. aastast. „Hetkeseisuga on meil teh-

Angelina Jolie on tein

Arutledes avalikult oma mastektomia üle, on näitlejanna pannud maailma kihama.

Hadley Freeman
The Guardian

Muidugi ei ole Angelina Jolie esimene näitlejanna, kes on läbi teinud mastektomia, mis meditsiiniliselt tähendab vähemalt ühe kehaosa eemaldamist, millega oodatakse näitlejannadelt oma karjääri edendamiseks eputamist.

Samuti ei ole ta esimene, kes on ennetavalt mõlemad oma rinnad eemaldada lasknud: Sharon Osbourne teatas eelmisel aastal ajakirjale Hello!, et tal on rinnavähi geen.

Isegi kui Jolie ei ole mitte mingil moel esimene, kes tegi midagi sellist,

mis on väga erakordne ja vap- per, on ta kindlasti üks suurema profiiliga naise, kes on selle avalduse teinud pika aja jooksul ning ta on samuti keegi, kelle puhul on palju kaalul. Noorele ilusale näitlejannale on teatamine, et ta on oma rinnad eemaldada lasknud, karjääri mõttes sarnane nägusa kõrgel kohal mehe avaldusega, et ta on gei – ja see on häiriv. Lõpuks on ta esitanud väljakutse mitte ainult enda avalikule imago, aga ka väsitavale klišeele sellest, mis teeb naise seksikaks.

Avalik teene

New York Timesis avaldatud selge, rahulik ja ilustamata lugu selgitab, et Jolie näeb oma mastektomia avalikustamist pigem avaliku teenena. „Otsustasin oma lugu mitte privaatsena hoida, kuna on palju naisi, kes ei pruugi teada, et nad elavad vähi varjus. Loodan, et nad saavad geeni testi teha ja kui selgub, et nad on riskigrupis, teavad nad, et neil on tugevaid võimalusi,” kirjutab Jolie, teadvustades ka majanduslikke olusid, mis võivad paljudele naistele takistuseks saada.

Jolie peaks praeguseks olema harjunud sellega, kuidas tema kehaosasid meedias

uuritakse – isegi rohkem kui enamikke teisi naiskuulsusi – ja see on äärmiselt kõnekas. Tema kehakuju on uuritud, et leida märke söömishäirest. Ta jalgadel oli pärast 2012. aasta Oscarite jagamist oma Twitteri konto. Kõige isiklikumad osad ta elust on olnud pikka aega popkultuuri diskursuse osa: tema keerulised suhted isaga, tema lapsed, abielu ja lõpu- tu ahetamine armukolmnurga Aniston-Pitt-Jolie üle, mis on tabloide toitnud oluliselt kauem kui kaasosalisi.

Siiski on Jolie alati säilitanud teatud isikliku privaatsuse, mida saavad täna endale lubada üksnes kõige kõrgema „a-listi” näitlejannad. Ta annab harva intervjuusid ja ta ei poseeri poolalasti mees- teajakirjades. Isegi Lara Croftina, kõige otsesemalt seksikarrollis, kandis ta bikiinide asemel enamasti kogu keha katvat riietust. Naise kohta, kes on korduvalt võitnud neid kõige tähtsamaid võistlusi „kõige seksikam naine maailmas”, ei ole ta kunagi näidanud üles erilist huvi iseenda või oma keha avalikuks eksponeerimiseks. Seda võimsam on tema otsus teha seda nüüd, kuid samuti ka arusaadavam.

Nüüdseks juba peaaegu kümme aastat on ta üritanud

Angelina Jolie lasi küll rinnad eemaldada, kuid väike vähirisk siiski jäi.

Foto: Reuters / Scanpix

Ilaktilist mist üks naine

Günekoloogid saavad rindade kontrollimise alal koolitust

Saksamaal on günekoloogidel kohustus kontrollida vastuvõtule tulnud naistel ka rindu. Eestis oli see kohustuslik Nõukogude ajal, aga praegu günekoloogid rutiinselt rindu ei katsu, ainult siis, kui naine muret kurdab.

„Nüüd on günekoloogide õppeprogrammi siiski sisestatud rinnatsükel ning minu juures käiakse õppimas rinna katsumist ja vaatamist,” tõdes onkoloog Riina Kütner. Tema sõnul võib olla väga ohtlik, kui muret kurtanud naist ei vaadata ega

edasi saadeta. Kütner tõi näiteks 30-aastase 10-kuuse imiku ema, kes tundis juba raseduse ajal ja hiljem last toites rinnas tükki. „Ta helistas korduvalt perearstile, kes ütles, et mis te muresete, teil peavadki tükid olema, sest te toidate rinnaga. Nüüd on tal aga rinnas päris suur vähk,” nentis Kütner.

Seetõttu pani Kütner naistele südamele – kui te ikkagi tunnete mingisugust tihendit – mis siis, et teile öeldakse: ärge tehke välja – pöörduge kohe spetsialisti poole.

tud u 300 patsiendi analüüs ja umbes 30 uuritava ehk siis 10%-l on leitud kõrge riskiga geenimutatsioon. Senini profülaktilist rindade ja munasarjade eemaldamist Eestis tehtud pole, kuid minul on siin kabinetis olnud üks 40. aastates terve naine, kes ütles, et ta läheb ja eemaldab profülaktiliselt mõlemad rinnad ja munasarjad,” märkis Öunap.

Onkoloog Riina Kütneri sõnul on tegemist naisega, kel-

le emal on diagnoositud kahepoolne rinnavähk ning kellel leiti ka BRCA mutatsioon. Sama mutatsioon leiti ka nüüd operatsiooni ootavalt naisel.

Rindade eemaldamine ise on Kütneri sõnul kerge, küll on aga taastamine üsna tüsiline, pikk ja raske protseduur, mis tuleb enne väga põhjalikult plastikakirurgidega läbi arutada, kas kaugtulemiteks ikka ollakse valmis.

Kütner on arstina väga rahul,

et läbi Angelina Jolie on teema taas tõsiselt päevakorda kerkinud – Eesti naised pole paraku aktiivsed rindade kontrollijad. Rinnavähi skriiningus käimise protsent on küll tõusnud, kuid kõigub endiselt siiski heal juhul vaid 70% piires. Olla võiks aga 90% ja kõrgem – nagu Soomes.

Kütneri juures vastuvõtul olnud 41-aastane naine leidis muutused ise, kaenla all. „Enesekontroll on väga tähtis, et õppida rinnakude tundma ja ennast pärast iga menstratsiooni läbi katsuma – kogu aeg on rinnad niisugused, aga nüüd tunnen võõrast tükki. Baasmammogrammi võib aga ka juba 35/aastaselt teha,” ütles Kütner.

BRCA1 ja BRCA 2 on geenid, mis vastutavad selle eest, et rakkudes geenivead taastuksid. Kui ühes geenipooles on viga, ei suuda teine pool mingil hetkel enam tööga hakkama saada ja piltlikult öeldes sellel hetkel haigus tekibki. ●

Kuhu pöörduda

●● Tel 617 1049, PERH-i rinna-

kabinet

ud midagi erakordset

liikuda kaugemale seksuaalse alatooniga filmidest, mis tegid ta kuulsaks. Paljukiidetud seksikusest hoolimata ei ole Jolie näitlejarollides oma kehale lootnud (vahepeal isegi tundus, et ta ei ole näitlemisest eriti huvitatud ja tegeleks pigem oma ÜRO tööga ja emaks olemisega). Sellisena ei ole tema kehamuutus niivõrd karjääri muutev.

Pole vähem naine

Jolie lõpetab New York Time si artikli elu väljakutsete üle arutledes, kuid see on üks väheseid kordi, kui ta eufemisme kasutab. Varasemates lõikudes kasutab ta meelelahutusäris harva esinevat otsekohe- susest, kus ta räägib rinnanibude säästmisest ja rinnanäärmete eemaldamisest, ajutistest täidetest, torudest, armidest ja sinikatest. „Ma ei tunne end vähem naisena,” kirjutab Jolie. „Tunnen, et tegin tugeva otsuse, mis mitte mingil määral ei vähenda mu naiselikkust.”

See, et rinnad ei eksisteeri ainult kellegi erutamiseks, peaks olema selge. Samuti peaks olema enesestmõistetav, kuid kahjuks ei ole see alati tõsi, et rinnad ei tee naistest naist. Brutaalsel, täiskasvanud reaalsusel ei ole üldiselt kohta fantaasiamaail-

mas, kus müüdid kuulsustest ja avalik arvamus kokku saavad. Selles fantaasiamaailmas oli Angelina Jolie veel mõned päevad tagasi seesama verd joov mehevargast võrgutaja (kuigi jah, kuue lapsega), kes ta on olnud sellest ajast saati, kui ta aastaid tagasi avalikkuse silme ette tuli. Mõned nädalad tagasi lugesin artiklit (kasutan seda sõna väga laias mõistes), kus väideti, et Jolie tahab iga hinna eest enne Anistoni pulmi pidada ja et Pitt ja Jolie on juba oma mesinädalate reisi broneerinud. Nüüd teame, et selle asemel, et romantilisi hotelle otsida, olid Jolie ja Pitt hoopis Pink Lotus Breast Centeris, kus Jolie topelt-mastektoomiast taastus.

Päris elu on teistsugune

Viis, kuidas noori ilusaid naisi meedias projekteeritakse, on alati sümmeetiline, fotogeeniline, seksikas, kõik omal kohal. Aga osa „päris” elust ja „inimeseks” olemisest on võimalus, et kunagi võivad ka nemad rinnavähki haigestuda ja siis peab sellega ka vastavalt tegelema.

Mitte kaua aega tagasi on vestlused mastektoomia teemal olnud tabu. Kuid fakt on, et Jolie ja vähesed teised, kes on avalikult sellest rääkinud, on vaid jäämäe tipp.

Paljud naised, kelle bikiinides kehast räägitakse kõmuajakirjanduses, on üle elanud samasugused raskused. Kuid oma karjääri ja vaimse tervise nimel on nad otsustanud selle varjus hoida.

Ja kes saaks neid ka süüdistada? Kas mõni naine tahaks, et temalt küsitaks kogu ta ülejäänud elu mastektoomia kohta? Või mida peavad naised taluma iga kord, kui neid jäädvustatakse ja võõrad üle maailma arutavad selle üle, kui palju nende rinnad on muutunud. Mastektoomiaga käib kaasas piisavalt palju valu, nii emotsionaalset kui ka füüsilist.

Kuulsuste puhul on küünilisus üldiselt instinktiivne reaktsioon. Aga et Jolie on kõik selle kanda võtnud ja eesmärgiks mitte midagi muud, kui haigusele tähelepanu tõmmata, et see saaks rohkem ennetatud ja ravitud – sellele tuleb au anda. Loodame, et kuulsuste maailm kasvab kunagi suureks ja käsitleb naisi nagu täiskasvanud inimesi, mitte kui seksiobjekte. Ning see, et testimine ja ravi saaksid rohkem rahastust üle maailma ja suurema hulga naiste elu selle kaudu päästetud, on praegu veel unistus. ●

© Guardian News & Media 2013
Tõlkinud Ave Tampere

TERVIS

Rinnavähki avastatakse Eestis kõige rohkem keskealistel naistel

Eesti vähiregister järgib enamikus riikides kehtivat reeglit, et lõplik ja korrastatud andmetel põhinev statistika esitatakse umbes kaks aastat pärast vasta-va kalendriaasta lõppu. TAI andmebaasis on rinnavähi statistika kuni 2008. aasta kohta.

5476

Rinnavähi esmajuhtumit avastati aastatel 2000–2008

700

ESMAJUHTUMITE ARV AASTATEL 2000–2008

600

500

400

300

200

100

0

vanuses 20–24

vanuses 25–29

vanuses 30–34

vanuses 35–39

vanuses 40–44

vanuses 45–49

vanuses 50–54

vanuses 55–59

vanuses 60–64

vanuses 65–69

vanuses 70–74

vanuses 75–79

vanuses 80–84

vanuses 85 ja üle selle

Allikas: Tervise arengu instituut; graafika: Maret Müür

1,5 miljonit korda aastas kõlab: „teil on rinnavähk”

Aastal 2010 öeldi ligi 1,5 miljonile inimesele maailmas: „Teil on rinnavähk.” Rinnavähk on kõige levinud vähi- liik naistel nii Eestis kui ka kogu maailmas.

Kõige rohkem rinnavähi juhtumeid diagnoositakse USA-s ja Suurbritannias, mistõttu on need kaks riiki ka ennetus- ja teavitustöö kampaaniates tihti eeskõnelejad. Madalama elatustasemega riikides ja arengumaades, kus ei ole ennetus- ja teavitustööks piisavalt ressursi ning ka arstiabi on raskesti kättesaadav, on rinnavähki suremus oluliselt suurem.

Eesti vähiregistri andmetel diagnoositakse igal aastal rohkem kui 650 uut rinnavähi juhtumit, kuid kahjuks on ligi 25%-il naistest haigus juba avastamise hetkel kaugele arenenud. Kuid varajase avastamise korral, kui vähirakud ei ole veel tunginud ümbritsevasse kudedesse, on raviefekt 98–100%.

Rinnavähi teke on suuresti seotud keskkonnas leiduvate kantserogeensete ainete hulga kasvuga, kuid põhjustks võivad olla ka emotsionaalsed probleemid.

Organisatsiooni Worldwide Breast Cancer hinnangul võiks rinnavähki suremus väheneda ligi kolmandiku võrra, kui haigus avastataks varajases staadiumis. See tähendab 400 000 inimelu aastas.

Rinnavähi riskitegurite hulgas on mitmesuguseid faktoreid, mis rinnavähiohtu suurendavad, kuid neljal viiest rinnavähki haigestunud nai-

KOLM RISKITEGURIT

1 Olla naine (nais- suguhormoonide mõju)

2 Perekonklik eelsoodumus (päri- lik rinnavähk, mille puhul inimene juba sünnib vanematelt päritud kahjustatud geeniga)

3 Vanus üle 50 eluaasta (risk suureneb juba 40-aastaselt, kasvades vanuse suurenemisega).

Maailma Terviseorganisatsiooni hinnangul on rinnavähi varajaseks avastamiseks kõige olulisemad faktorid haridus ja uuringuprogrammid..

sest puuduvad teadaolevad riskifaktorid.

Roosa lint on rahvusvaheline sümbol rinnavähi teadlikkuse suurendamiseks. Esimest korda kasutati seda New Yorgi jooksvõistlusel rinnavähi üleelajatele aastal 1991, kus Susan Komen G. for Cure'i sihtasutus seda kasutas (tegemist on kõige tuntuma suurema rinnavähi vastase võitluse organisatsiooniga USA-s). ●

Ave Tampere

Täna Delfis: Delfi Malmös - kes pääsevad Eesti vastasteks Eurovisiooni finaalis?

Nõmme Muusikakool võtab vastu uusi õpilasi 2013/2014 õ/a järgmistele erialadele:

Klaver	(alates 7. eluaastast)
Keelpillid	(viilul, vioola, tšello – alates 7. eluaastast) (kontrabass, klassikaline kitarr, harf – alates 8. eluaastast)
Puhkpillid	(flööt, oboe, klarnet, saksofon, trompet, tromboon – alates 7. eluaastast) (fagott, metsasarv, bariton, tuuba – alates 8. eluaastast)
Löökpillid	(alates 8. eluaastast)
Akordion	(alates 7. eluaastast)

Õppeaeg koolis on 7 aastat + võimalus õppida lisaaastatel. **Konsultatsioonid** sisseastujatele toimuvad **27.- 30. mail 2013.a. kella 17.00-19.00** (neljas klassis samaaegselt). Vajalik on osa võtta ühest konsultatsioonist. Valmistada ette üks lastelaul. Eelregistreerimist ei toimu. Avaldus täidetakse konsultatsiooni tülles. Vastuvõtukatsed toimuvad 03. – 05. juunini neile, kes saavad konsultatsioonis soovituset. Kooli ettevalmistusklassi võetakse lapsi vastu alates 6. eluaastast. Ettevalmistusklassi rühmatunnid toimuvad kaks korda nädalas, lisaks (soovijatele) üks erialatund.

Kooli aadress on Pärnu mnt. 320, tallinn 11614, tel. 677 0844, faks 670 0726

Üksik šaakal on ilmselt ka juba Hiiumaale jõudnud

Keskkonnaamet loodab, et jahihooajaks on teada, kust Eestimaa kandist šaakaleid leida võib.

Ulvar Käärt
ulvar.kaart@epl.ee

Pärast seda, kui leidis kinnitust üllatav tõsiasi, et Läänemaal Hanila vallas on kanda kinnitanud meie looduses seni nägemata šaakalid, on keskkonnaametile teatatud kahtlastest jälgedest ja ulgumistest ka teistest Eesti piirkondadest. Senised kontrollimiste tulemused näitavad, et tõenäoliselt võib mõni šaakal ka Hiiumaal ringi toimetada.

Üle merejää

Keskkonnaameti Hiiumaale Lääne regiooni juht Kaja Lotman ütles, et vihje šaakali võimalikust olemasolust tuli Hiiumaalt Paope kandist. „Praegu üritame selliste vihjete tõepärasust kontrollida peibutamise. Hiiumaal üks loom isegi vastas ja tõenäoliselt võib teda šaakaliks pidada,” ütles Lotman, kelle hinnangul võib tegu olla üksiku loomaga, kes on sinna ilmselt talvel üle merejää jõudnud.

Lotman märkis ühtlasi, et kuigi peibutusele keegi seal kandis vastas, on siiski üks-

Märtsi lõpus tehtud rajakaamerapilt tõestas, et Hanila metsades elab mõni šaakal. Foto: Tõnis Ulm

Vastakad arvamused

Praegu on asjatundjate arvamused jagunenud kaheks: kui meie zooloogid on seda meelt, et šaakalid on Läänemaal inimese kaasabil sattunud, siis uurijad Euroopas usuvad, et loomad võisid siia siiski vabalt looduslikult jõuda.

Vahepeal on selgunud, et 2012. aasta talvel lasid jahimehed maha ühe šaakali Valgevene ja Poola piiril ehk siis Eestist sugugi mitte kaugel.

nes oletus, et vastaja oli šaakal. 100% kinnituse saaks, kui loom mingi ime läbi näiteks füüsiliselt tabataks või kui ta spetsiaalse rajakaamera pildile jääks. „Arvan, et jahihooajaks on meil ülevaade olemas, kus neid võib olla,” sõnas Lotman.

Märtsi lõpus tegid meie zooloogid koos Rumeeniast kohale sõitnud spetsialistiga kindlaks, et Läänemaal elab vähemalt kaks šaakalit, aga tõenäoliselt ka rohkem. Tõestust leidis see nii jälgede, ulgumiste kui ka rajakaamerasse jäänud piltide põhjal.

Teadlased jõudsid ka järeldusele, et suure tõenäosuse-

ga oli juba enne seda Hanila vallas jahimeeste tabatud noor emasšaakal Eesti looduses sündinud.

Läänemaaalt avastatud šaakalite puhul on nende päritolu seni lahtine: kas nad rändasid siia looduslikult või sattusid hoopis inimese abil.

Senini oodatakse spetsiaalse geeniuuringu tulemust, millest peaks selguma, kas loomad on pärit lähematest, näiteks Ukrainast või Moldovast populatsioonidest või kaugematest teadaolevatest šaakalite asurkondadest. Viimasel juhul on kahtlane, et nad ise looduslikult siia jõudsid. ●

Fotod: Tanel Meos

Ninasarvikud Kigoma ja Kibibi tervitasid rahvast

Loomaaed. Eile Tallinna päeval sai linnarahvas loomaaias esimest korda näha Saksamaal Krefeldi ja Berliini loomaaias sündinud ja aprilli lõpus Tallinnasse oma uude koju saabunud kahte noort teravmokkninasarvikut Kigomat ja Kibibit. Viimati oli loomaaias ninasarvik 2010. aastal, kui suri kõr-

ges vanuses, 41-aastaselt teravmokkninasarvik Murray.

Ühtlasi avati pidulikult ka loomaaia uus teravmokkninasarvikute ekspositsioon. Kohal oli linnapea Edgar Savisaar, kes hakkas eraisikuna ninasarvikupoisi Kigoma vaderiks ja katab seega looma söögikulu 4000 eurot aastas. EPL

Island!

**Telli
EESTI EKSPRESS
ja avasta maailma!**

Eesti Ekspress viib 3 tellijat koos kaaslasega maailma äärele - ainulaadsele Islandile!

1. Telli leht. Telli Eesti Ekspressi täispakett või digipakett vähemalt 6 kuuks või otsekorraldusega enne 17. maid ja osale reisiloosis.

2. Registreeru. Loosis osalevad kõik uued ja olemasolevad tellijad, kes annavad oma reisisoovist teada.

3. Võida. Auhinnareis toimub **4.-9. juulil 2013**. Sisaldab lennu- pileteid otselendudele Tallinn-Keflavik-Tallinn, transfeeri, majutust hotellis koos hommikusöökidega ning ekskursioone mööda Islandit. **Reisi giidiks on Eesti Ekspressi ajakirjanik Askur Alas.**

Telli ja registreeri aadressil www.ekspress.ee/island
Klienditugi: tel 680 4444, e-post klienditugi@lehed.ee

Eesti Ekspressi tellija saab reisi osta soodushinnaga 799 €.

Reisi korraldab Germal Reisid.

Broneeri reis telefonil 611 0600 või e-postil germalo@germalo.ee.

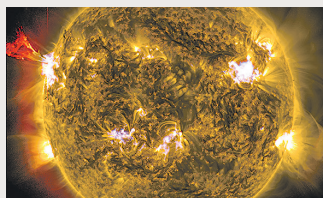

PÄIKE POMMITAB: NELJAS X-KLASSI PÄIKESELOIDE

Möödus ligemale aasta, mil le jooksul X-klassi ehk siis tugevaima kategooria päikeseloideid ei nähtudki. Nüüd on aga tuvas- tatud juba neli sellist ühe näda- laga. Päikeseloideid ehk kuuma

aine väljapaiskumised Päikesest päikeselaikude kaudu võivad lüüa rivist välja nii satelliite kui ka raadiosidet või elektrivõrke ja kiirgustormidena mõjuda kahju- likult inimeste tervisele. **Delfi**

PRANTSUSMAA MAJANDUS LANGES SURUTISSE

Prantsusmaa SKT vähenes sel- le aasta esimeses kvartalis 0,2%, sama suur oli langus ka möö- dunud aasta viimases kvarta- lis ja seega on Prantsusmaa ret- sessioonis. Saksamaa majan-

dus kasvas aasta esimeses kvar- talis kõigest 0,1%, ehkki ana- lüütikud ootasid kasvaks 0,3%. Kogu euroala majanduslangu- seks kujuneb tänavu ennusta- tult 0,4%. **ERR**

Venelased nabisid kinni kummalise vanamoodsa Ameerika spiooni

Luuraja varustuses olid parukad, päikeseprillid, kompass, taskulamp ja miljoni dollari lubadus.

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@epl.ee

Vene riiklikud telekanalid pais- kasid eetrisse kaadrid Amee- rika luuraja tabamisest Mosk- vas. Justkui külma sõja aegses spioonifilmis sai näha, kuidas föderaalne julgeolekuteenis- tuse FSB agendid värbamiselt tabatud spioonile sõna otses- mottes selga kargasid, aga ka seda, kuidas teda üle kuulati ja milline varustus tal kaasas oli.

See oli pehmelt öeldes kum- maline, võiks isegi öelda, et kli- šeelikult aastakümnete tagune. Kaks parukat ja kolmed päike- seprillid, taskulamp ja nuga, kompass ja Moskva atlas, hun- nik sularaha ja kiri, mis ei jät- nud kahtlustki, et sooviti vär- vata kedagi Ameerika infor- maatoriks, isegi töötaas oli selgelt märgitud. Kogu varus- tuse juures kandis ameeriklane kaasas veel töötõendit – USA Moskva-saatkonna poliitili- se osakonna kolmas sekretär Ryan Fogle.

Paljastati otse teolt?

„Avastati klassikaline spiooni- varustus, nagu ka suur sum- ma raha, mis paljastas mitte ainult välisagendi otse teolt, vaid tõstatas ka tõsiseid küsi- musi Ameerika poolele,” tea- tas Vene välisministeerium. „Sellised provokatsioonilised teod külma sõja vaimus ei tugevda mingil määral vast- tastikust usaldust.” Välisminis- teerium kuulutas Fogle’i soo- vimatuks isikuks ja nõuti, et ta kohe riigist lahkuku. Eile kut- sus Vene välisministeerium USA Moskva-saadiku Michael McFauli kohtumisele. Kõrval- märkusena, esmaspäeva hilis- õhtul toimunud Fogle’i taba- mine paisati meediasse just sel ajal teisipäeval, kui McFaul oli alustamas küsimuste-vastuste sessiooni Twitteris.

FSB avaldatud videos on näha hägustatud näoga era- riites ohvitser, kes tõm- bab Fogle’i peast halli mütsi ja blondi paruka ning viib ta autosse. Edasi näidatakse emotsioonitu näoga Fogle’it istumas FSB ülekuulamis- ruumis, kus on kohal ka kolm identifitseerimata ameerik- last, ning Vene ametnik esitab Fogle’ile süüdistuse katses vär-

FSB levitataval pildil istub väidetav luuraja Ryan Fogle löödud moega ülekuulamisruumis.

vata CIA agendiks Vene eritee- nistuse töötaja, kes on seotud terrorismivastase võitlusega Põhja-Kaukaasias.

„Algul me ei uskunud, et midagi sellist saab juhtuda, sest te teate väga hästi, et hil- juti on FSB aktiivselt kaa- sa aidanud Bostoni pommi-

Vene meedia avaldas ka väl- javõtteid kirjast, mis oli väide- tavalt mõeldud venelasest vär- vatavale. „Kallis sõber, see on tasu kelleltki, kellele on suurt muljet avaldanud teie profes- sionaalsus ja kes oleks väga tänulik teile koostöö eest tule- vikus,” algas kiri, milles eda- si pakuti kohe sada tuhat dollarit „teie kogemuste, tead- miste ja koostöö üle arutamise eest”, nagu ka miljon dollarit „pikaaja- lise koostöö eest”.

Järgnesid õpetussõnad, kui- das luua Gmaili konto, ning allkiri „teie sõbrad”.

Muutuste ajastu

Fogle’i skandaal lahvas ajal, mil Venemaa ja USA suhted võivad olla mõneti muutu- vas seisus. Ühest küljest on Putin ikka ja jälle ette heit- nud, et USA õhutab Venemaal rahulolematust valitsuse vas- tu, ja ametnikud on süüdista- nud USA välisministeeriumit ja teisi valitsusasutusi oposi-

Videos on näha, kuidas Fogle’i peast tõmmatakse hall müts ja blond parukas.

plahvatuste uurimisele,” ütleb ametnik. Järgneb loeng USA– Vene suhetest ja eesmärkidest koostööd parandada pärast Vene presidendi Vladimir Putini ja tema USA kolleegi Barack Obama telefonikõnelu- si. „Saavutati teineteisemõis- mine koostöö teemal,” seletab Vene ametnik. „Ja selle taustal, kui suhteid kahe maa vahel on tugevdatud, sooritab Ameerika diplomaat kuriteo Vene Föderatsiooni vastu,” ilmu- tab ametnik nõrdimust.

Varustus nagu kehvas spioonifilmis – USA saatkonna kolman- dalt sekretärit konfiskeeriti muu hulgas kaks parukat, kolm paari päikeseprille ja Moskva atlas.

Fotod: AFP /Scanpix

siooni rahastamises. Teisalt on viimasel ajal justkui ilmunud märke, et koostööd soovitak- se tihendada, muu hulgas ka terrorismivastases võitluses pärast Bostoni maratoni pom- mirünnakuid, mille korraldaja- teks peetud kahe mehe juured ulatuvad Põhja-Kaukaasiasse.

Intsidendi toimus ainult nädal pärast seda, kui USA välisminister John Kerry koh- tus Vene välisministri Sergei

Lavrovi ja ka Vladimir Putini- ga, ja püüdis saada Moskvast abi Süüria kodusõja lõpetami- seks. Jäi mulje, et Venemaa on valmis astuma teatud samme, kui toetas konflikti osalistega rahukonverentsi korraldamist. Kerryga oli Moskvast koos ka FBI direktor Robert Mueller, kel oli üsna harukordne koh- tumine Vene kolleegiga.

USA ametnikud keeldusid kohe täpsematest kommentaa-

Ekspertid: FSB pingutab Fogle’i juhtum üle

Nii mõnedki USA julgeole- kueksperdid seadsid osa FSB esitatud väidetest kahtluse alla. Näiteks endine CIA ametnik Aki Peritz kahtles suurte rahasum- made väljakäimises ja pidas võimalikuks, et tegu oli enam- jaolt lavastusega. Pealegi, kui kirjas oli juttu dollaritest paku- misest, siis kaasas olid Fogle’i hoopis 500-eurosed.

„Ei tundu kuidagi õige, et ta tassib kaasas parukaid, raha- pakki, kompassi ja päikesepril- le – keset ööd – ning kirja, mil- les iga rida karjub, et ma olen spioon,” märkis Peritz Tele- graphile. „Võib-olla ta oligi noor luuretöötaja, kuid tekib küll tunne, et venelased on siin veidi liiga kõvasti pingutanud.”

Julgeoleku- ja spionaa- žiekspert Mark Galeotti pidas võimalikuks, et FSB sai kätte madalatasemelise CIA tööta- ja ning otsustas ohtralt võrtsi lisada „seitsmekümnendatest pärit spioonivarustuse ja miljo- ni dollari kirjaga”. Galeotti oli kindel, et viis, kuidas Venemaa intsidenti käsitles, viitab poli- tilisele otsusele „kõige kõrge- mal tasemel või selle lähedal”.

ridest, Valge Maja ja CIA suuna- sid küsimused välisministeeriu- mile. „Me saame kinnitada, et meie saatkonna töötaja Mosk- vas peeti lühikeseks ajaks kin- ni ja lasti vabaks,” jäi välisminis- teeriumi pressiesindaja napiks.

Fogle’i kohta esitatud lugu meenutab 2006. aasta nn spioo- nikivide skandaali, kui FSB tabas väidetavad Briti spioonid, kes kasutasid salajase info kogu- miseks ja edastamiseks tehislük- ke kivisid, mille sisse olid pai- galdatud raadioseadmed. Britid kuulutasid tollal säärased süüdistused absurdseks, kuid eelmise aasta alguses kinnitas endine peaminister Tony Blairi kantseleiülem Jonathan Powell, et loos oli tõtt.

Fogle tabati kolm aastat pärast seda, kui USA sai jälle agendivõrgule, mille küm- met Vene spiooni vahetati üsna dramaatiliselt Viini lennujaa- mas Venemaal tabatud väideta- vate USA agentide vastu. Sel- les intsidendis sai kuulsaimaks Anna Chapman, kes Venemaa- le naastes tegi karjääri telesaa- tejuhina ja kolumnistina. ●

ARESTITUD RAHA

97 313 isikul on kohutäitunud 2012. aasta tulumaksutagastuse, kokku on arestitud 450 miljonit eurot. Erinevaid nõudeid on 459 637. **Delfi**

TÖÖANDJATE KESKLIIDU JUHIKS VALITI TOOMAS TAMSAR

Tööandjate keskliidu volikogu kinnitas eile uueks juhatajaks Toomas Tamsari (pildil), kes valiti 30 kandidaadi hulgast. Tamsaril on TTÜ majandusinseneri haridus. Ta on juhtinud Tallinna Kau-

bamaja, olnud NG Investeeringute ja Norma Grupi juhatuse esimees ning Eesti kaubandus-tööstuskoja peadirektor. Ta on Pärnu juhtimiskonverentside korraldaja ja üks omanikest. **EPL**

FORTUMI UUS JAAM

Eile avati Leedus Klaipėdas Fortumi uus soojus- ja elektrienergia koostootmisjaam, mis hakkab tootma umbes 140 GWh elektrit ning 400 GWh soojusenergiat. **Delfi**

Eesti tööturg ja palgad liiguvad kahe kiirusega

71 000 töötust hoolimata valitseb sektorites rööbiti ka tööjõupõud. Erinev kiirus on ka palgakasvul.

Harry Tuul
harry.tuul@epl.ee

Eile avalikustatud statistikaameti andmetest selgus, et Eesti töötuse määr oli 2013. aasta esimeses kvartalis 10,2%, see on küll aasta võrdluses vähem, kuid eelmise kvartaliga võrreldes on märgata tööpuuduse suurenemist.

„Hõive kasv hakkas aeglustuma juba 2012. aasta teises pooles ning koos majanduskasvu pidurdumisega jätkub see ka selle aasta esimeses pooles,” põhjendas Eesti Panga ökonomist Natalja Viilmann. Ta lisas, et kuigi töötute arv võrreldes eelmise kvartaliga kasvas, oli hooaega arvesse võttes tegu siiski tööpuuduse

jätkuva vähenemisega. Ometi tõstatab tööhõive kasv rea uusi probleeme.

Eelkõige on raskustes märtsis Euroopa üht kiiremat kasvu näidanud tööstussektor. Ka Swedbanki selle aasta kevadel tehtud tööstusuuringu järgi piirab üle 40% töötleva tööstuse ettevõtete arengut oskustööjõu puudus. „Kõige akuut-

Hõive kasv hakkas aeglustuma juba 2012. aasta teises pooles ja jätkub tänava.

sem on see probleem raske- ja ehitusmaterjalide tööstuses. Enim tuntakse puudust inseneridest, tootmisjuhtidest ja meistritest,” selgitas Swedbanki peaökonomist Tõnu Mertšina. „Selline struktuurne tööpuudus võib avaldada liigset palgasurvet.”

Nii ongi Eestis täheldada kahekiiruselist liikumist nii tööjõu kui ka palgaturul. Swedbanki juht Priit Perens ütles märtsis intervjuus Eesti Päevalehele, et palgasurve on olemas, kuid tööjõuturg näib jagunevat kaheks. „On inimesed, kes tegelevad tootmisega – seal on palgad juba kasvanud ja kasvavad veelgi, sest on tööjõupuudus. Teisalt on inimesed, kes tegelevad teenindusega, ja seal ei ole veel palgasurvet olnud. Seal on pigem tööjõu ülejääk, teenindavat tööd teha

tahtjaid on rohkem kui kohati, see hoiab ka palgad madalal,” rääkis Perens.

Väike koduturg

Tõsi, viimase aasta jooksul on kõige rohkem hõive kasvanud just teenindavas sektoris ning sama tendentsi võib välisturis-

tide arvu suurenemise ja siseturu nõudluse toel oodata ka järgmistel kuudel, kuid seda selgitab ka märksa madalam stardipositsioon. Kasvukiiruste vahet ei pruugi see tasandada.

Mitmekiiruselisest majandusest kirjutas aasta tagasi mais Äripäeva veergudel TTÜ professor Rainer Kattel. „Meil on terve rida rahvusvahelises võrdluses vähem või rohkem kiiremini ülesronijad, nagu endine Elcoteq, Fits.me, Modesat jpt,” kirjeldas Kattel. „Selle eksportiva ja teadusel põhineva enklaavi ümber on lõviosa ülejäänud Eesti majandusest kinni väikeses koduturuses ja selle tõmbetuultes. Eesti palgataase on ühelt poolt liiga kõrge, et pakkuda laias mahus uusi allhanketeenuseid; teisalt on palgatase liiga madal selleks, et kohalikule turule suunatud tootjad areneda saaksid, puudub ostujõuline tarbija.”

Tänavu avatud tööstusettevõtte VKG Ojamaa allmaakaevanduse oskustööline võib teenida 2000–2400 eurot „puhtalt” kätte.

Foto: Andres Putting

Spordiklubide juhtumi tõttu võib riik muuta stipendiumide korda

Eesti Päevalehe andmeil on esitatud mitu ettepanekut stipendiumide maksmise muutmiseks.

Lemmi Kann, Harry Tuul
majandus@epl.ee

Maksu- ja tolliamet (MTA) saatis 10. mail rahandus- ning kultuuriministeeriumile pika kirja, mis lühidalt kokku võetuna juhib kahe ministeeriumi tähelepanu sellele, et paljud MTÜ-st spordiklubid maksavad maksuvabade stipendiumide nime all tegelikult töötasu. See aga tähendab riigile miljoneid eurosid saamata jäänud makse.

MTA analüüsis 81 spordiühingut, kus 2011. aastal maksti stipendiume kokku 6 147 326 euro eest. MTA kirjutas märgitakse, et kui maksuhaldur jätkab selles sektoris stipendiumide maksmise kontrolli ja tuvastab, et tegemist on varjatud töötasude maksimisega, pole suurem osa neist ühingutest võimalised maksukohustust täitma ning võivad

MTA peadirektori asetäitja Egon Veermäe

Foto: Terje Lepp

tegevuse lõpetada. Rahandusministeerium kinnitas Eesti Päevalehele, et teema tuleb lähiajal valitsuskabinetis arutlusele. Kultuuriministeerium teatas, et peagi ollakse valmis võimalike lahenduste kohta infot jagama.

Oluline sotsiaalne garantii

Kui MTÜ-dena tegutsevate spordiklubide töötasude maksamine maksuvabade stipendiumide nime all ei lõpe, on MTA seadusest tulenevalt sunnitud spordiklubide suhtes

alustama maksumenetlusi, mis võib viia klubide sulgemiseni, rääkis MTA peadirektori asetäitja Egon Veermäe.

Ta selgitas, et kolme MTÜ-d kontrollides selgus, et treenimisele, kes hommikuti tööle tulevad, makstakse stipendiumi, kuigi sisuliselt on tegemist töösuhetega. Selgus, et see ei ole vaid üksikute klubide probleem. „Oluline on vaadata asja laiemalt: on oluline, et lapsed on spordiga hõivatud ja treenimisele oleks tagatud sotsiaalsed garantiid,” ütles Veermäe. ●

Estonian Air kärbib ka boonus-süsteemi

Estonian Air tõmbab poole võrra koomale ka oma boonus-süsteemi. Alates tänava 1. juunist hakkavad SAS Euro-Bonus kaardiomanikud punkte teenima ainult neil Estonian Airi regulaarliinidel, mis toimuvad koostöös Star Alliance'isse kuuluvate partnerfirmadega, teatas ettevõtte.

Juunist saab punkte teenida praeguse kümne liini asemel vaid Estonian Airi Stockholm, Kopenhaageni, Oslo, Trondheimi ja Brüsseli liinidel. Estonian Airi kommertsjuht Rauno Parras selgitas, et muudatus tehti kulude vähendamiseks ja on seotud tänava jaanuaris alustatud rekonstrueerimisprotsessiga.

Punktsumma muutub

„Muudatuse tulemusel saavutame ühelt poolt ettevõtte jaoks märkimisväärse kokkuvõtte ning teisalt säilib sagedastel reisijatel võimalus koguda boonuspunkte meie peamistel äriliinidel,” sõnas Parras. Muud EuroBonuse tingimused, sh punktide kulutamise tingimused, jäävad endiseks. Juunist muutub ka lennukite teenitavate punktide hulk. ● **EPL**

MITT & PERLEBACH

Mitt & Perlebach on kinnisvara arendamise ja ehituse peatöövõtuga tegelev noor ja dünaamiline ettevõtte.

Ootame oma meeskonda veel ühte
ASJALIKKU INIMEST,
kes suudaks ja tahaks võtta firma perenaise rolli.

Pakume Sulle võimalust töötada noores ja ambitsioonikas meeskonnas, kus iseseisvus, loov mõtlemine ja ettevõtlikkus on kõrgelt hinnatud. Tööaeg on meil paindlik, võimaldame töötada ka osalise tööajaga.

Sinu tööülesanded oleksid segu kontorijuhi, event manager'i, personalitöötaja ja juhatuse assistendi omadest.

Mõned märksõnad võiksid olla:

- sujuva kontoritöö tagamine
- dokumendihalduse ja kirjavahetuse eest vastutamine
- personalitöö korraldamine
- meeskonnaürituste ja koolituste koordineerimine ja korraldamine
- juhatuse ja meeskonna abistamine

Ootame Sind meie meeskonnaga liituma, kui:

- oled hea organiseerimisvõimega
- tuled toime nii tehniliste pisiasjade kui ka sisuliste ülesannetega
- oled aktiivse hoiakuga ja naudid suhtlemist
- oled iseseisva ja loova mõtlemisega
- oled korrektne ja kiire õpivõimega

Soovid rohkem teada? Sinu küsimustele vastab Teele Raun telefonil 5340 3434.

Kandideerimiseks saada palun **CV ja motivatsioonikiri** e-postile info@mittperlebach.ee märgusõnaga „Asjalik inimene” hiljemalt **27.05.2013.**

a

ARVAMUS

JOOBNUD PRESIDENT

Tšehhi president Miloš Zeman ilmus möödunud nädalal Prahas kroonijuveelide näitusele, olles silmnähtavalt joobes. Presidenti kantselei väitis, et president oli „külmetunud“. Liberaalne näda-

lakiri kommenteerib juhtunut: „Tšehhid on Euroopas alkoholi-tarbimiselt teisel kohal. Kui president tahab tõesti olla selle riigi esindaja, siis ta peab jooma ja suitsetama.“ REFLEX

KRIISI MÕJUD

Majanduskriisi mõjud on lirimaa kõige tugevamad alla 45-aastaste inimeste seas, selgus värskest teadusuuringust.

THE IRISH TIMES

HAMBARAVI

8,6% Eesti inimesi ei saanud möödunud aastal vajalikku hambarstiabi. Madalaimast sissetulekurühmast ei saanud hambaarstiabi 16,8%.

STATISTIKAAMET

VÕÖRAS ISEENDAS

Üksainuke sündmus võib äratada meis võõra, keda me seni pole tundnud. Elada, see tähendab aeglaselt sündida.

KIRJANIK ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

KAS panna oma palgast protsent teise sambasse juurde?

Pensionisamba uus tulemine

Villu Zirnask

arvamustoimetaja

Tänavu laekub 900-eurost ehk Eesti keskmise lähedast brutopalka saava inimese teise pensionisamba fondi iga kuu 54 eurot – 18 eurot töötaja palgast ja 36 eurot tema palgalt makstavast sotsiaalmaksust. Kui enne 15. septembrit avaldus esitada, saab 900-eurosele palgale vastava summa aastateks 2014–2017 tõsta 81 eurole. Kas tasub teise sambasse tehtavaid makseid suurendada?

Inimese netopalka vähendab selline samm 1% (ehk 900-eurose brutopalka saajal üheksa eurot kuus). Peale selle väheneb 2% summa, mis läheb esimese samba pensioniõiguse arvestusse (seda vältida ehk 3% + 6% asemel 2% + 4% juurde jääda on võimalik neil inimestel, kes omal ajal ei esitanud avaldust, et 2010. aastal maksete tegemist jätkata.

Üheksa eurot kaob näppude vahelt nii kiiresti, et vastuväide „ma ei saa seda endale lubada“ enamiku inimeste puhul kindlasti ei päde. Näiteks suitsetajad (ja neid on rohkem just madalama-palgaliste seas), saavad selle raha hõlpsasti kokku hoida, ostes kuus paar pakki sigarette vähem. Või kes on tajunud, et selle aasta alguses tõusis tema netopalk 0,8%? See tõusis, sest töötaja töötuskindlustumakse määr langes 2,8%-lt 2,0%-le. Kes ei tajunud, see tajub vaevalt ka kogumispensionimakse üheprotsendist suurenemist. Aga pensionifondi tooks maksete suurendamine kokkuvõttes 1,4 kuu-palgaga võrdse summa juurde.

Teine või esimene samm

Esimese samba pensioniõiguste väärtust, mis teise samba kasuks otsustades veidi väiksemaks jäävad, on keerulisem

hinnata. Aastail 2003–2009 oli aeg, kus riiklik vanaduspension väga kiiresti kasvas – 10–20% aastas, sest kiiresti kasvasid ka palgad ja sellest tulenevalt riigi sotsiaalmaksulaekumised. Teise samba fondid ei suutnud vara kaugeltki nii kiiresti kasvatada. Aga buumi järel pensionite kiire peatus ja tänavu 1. aprillist, pärast mullust tugeva majanduskasvu aastat, tõstis valitsus pensione 5%. Tulevaks aastaks prognoosis sotsiaalministeerium (enne hiljutist majanduskasvu aeglustumise uudist) kuueprotsendist pen-

Paljudele oleks kasulik, kui 2013. aasta lõpus leiaks aset veel üks suur börsikrahh.

sioni tõusu. 5–6% ongi ilmselt see kasv, millega pikemas perspektiivis saab arvestada – mõnel aastal tuleb ka rohkem, aga mõnel jälle vähem.

Teise samba fondidest oli viimati rohkem juttu 2009.–2010. aastal, kui paljude inimeste pensioniinvesteeringud kukkusid finantskriisi ja kohaliku masu tõttu miinustesse. Järgnevatel aastatel aga on finantsvarad kallinenud ning praeguseks on kogumispensionide indeksid jõudnud enam-vähem tagasi tasemele, kus nad olid eelmise buumi tipus.

Selle eest, et aastal 2009 ei lastud inimestel isegi omast rahast makseid tavapärasest

Euroopas pidavat peagi inflatsioon lökkele lööma. Ei tasu selles nii kindel olla.

mahus jätkata, võiksid paljud valitsuse peale kurjad olla, sest just tol perioodil sai varasid osta n-ö poole hinnaga. Siis, kui maksed taastati, olid varad, mida pensionifondid ostsid, juba oluliselt kallimad. Võib öelda, et neile pensionikogujatele, kes enne 2020. aastat veel pensionile ei lähe, tuleks kasuks, kui selle aasta lõpus või uue alguses leiaks aset järjekordne ülemaailmne finantskrahh, sest selle järel –

aastail 2014–2017 ehk tavapärasest suuremate sissemaksete perioodil – saaksid fondijuhid investeeringuid teha soodsama hinnaga.

2008. aasta oli finantsmaailmas kole küll – räägiti lausa kapitalismi peatsest lõpust –, aga praegu paistab, et see kinnitas hoopis igivana tõe „osta siis, kui veri on tänavatel, ja müü siis, kui fanfaarid puhuvad“ paikapidavust.

Rohi inflatsiooni vastu

Märtsi lõpu seisuga oli kogu teise samba sissemaksete aega arvestav kaalutud keskmine kumulatiivne tootlus 13%. Inflatsiooni ületamiseks on sellest paraku olnud vähe – praegu ei ole ükski fondiliik suutnud lüüa tarbijahinnaindeksit.

Selle vea vastu on kaks rohtu. Üks on riskantsemate, suuremat tootlust töötavate investeeringute tegemine. Praegu on pensionifondidel lubatud aktsiatesse investeerida kuni 75%, aga miks mitte lubada fonde, mis panevad aktsiatesse 100% varast. Jutuks on olnud ka pensioniraha riskikapitalifondidesse lubamine. Kõik see ei ole siiski imerohi, sellega ei tohi liiale minna – näiteks viimase buumi ajal investeerisid fondijuhid inflatsioonist ja palgakasvust parema tootluse saavutamise nimel ka varadesse, mis ei õigustanud ootusi ja töid hoopis kahju.

Teine rohi on pensioniks säästmise suurendamine, milleks üks väike võimalus nüüd 3% + 6% variandi valimise näol nüüd ees seisab. Levinud ettekäanne selle jutu tõrjumiseks on inflatsioon, mis keskpankade rahatrükipoliitika tõttu Euroopas ja Ameerikas kohe lökkele pidavat lööma. Ei tasu selles nii kindel olla. Näiteks Jaapan on juba 20 aastat igasuguseid võtteid proovinud, et majandust elavdada ja hinnad tõusma saada, aga on endiselt hoopis deflatsiooniga hädas. Kui euroala hinnatõus ükskord kiirenebki, siis tõenäoliselt jääb ta ikkagi ühekohalise arvuga mõõdetavaks. Sellest parema tootluse saavutamine ei ole fondijuhide jaoks lahendamatu ülesanne. ●

MEESÕPETAJAD vähendaksid sugudevahelist hariduslõhet

Rohkem mehi Eesti kooli

Ahti Noor

Keila kooli informaatikaõpetaja

Peaegu 70% ülikooli lõpetajatest on Eestis naised ja sooline lõhe kõrghariduses on meil OECD riikide seas suurim (haridusuuring OECD Education at a Glance 2011). Samast uuringust võib lugeda, et Eestis mõjutab haridus inimese sissetulekut üsna vähe, võrreldes teiste OECD riikidega. Kui need kaks tulemust kokku panna, on mingil määral viimasel ajal palju räägitud meeste ja naiste palga erinevus seletatav.

Selline suur sooline erinevus hariduses toob aina rohkem sotsiaalseid probleeme.

Haritud meeste põud

Inimene otsib partnerit endaga samaväärsete seast. See tähendab, et kui kõik samalaadselt jätkub, siis mõne aja pärast need 70% naisterahvaid, kes on omandanud kõrghariduse, ei leia noormehi, kellega koostelu alustada.

See võib tähendada teise poole otsinguid väljaspool Eestit, mis toob kaasa ajude väljavoolu, isa eeskujuga puudumise kodus või isegi negatiivse iibe.

Ja veel – kust peaks eeskujutulema, et poiss oskaks olla pereisa ja hinnata kõrgharidust, kui kõrgharidus on justkui naiste asi?

Positiivse eeskujuna vajab Eesti ühiskond koolidesse meesõpetajaid.

Kaks peamist põhjust, miks meesõpetajaid pole, on finantsiline tõrjutus ning õpetajaameti äärmiselt madal staatus ühiskonnas.

Meesõpetajale on tema ametis olulisim märksõna õpilastelt saadav eduelamus.

Ei tuleks arutada niivõrd, miks meesõpetajaid on nõnda vähe. Olulisem on, miks need meesõpetajad, kes meie koolis täna töötavad, valisid endale sellise elukutse?

Motiveerida meesõpetajat

Minagi olen püüdnud kirjeldada oma magistratöös meesõpetajaks olemise kogemust. Tihti seostatakse ajakirjanduses meesõpetajat palga-

Kui meeste haridus jääb naistele alla, ei leia kõrgharitud naised väärilist meest.

ga ehk siis põhjusega, miks mitte olla õpetaja. Aga samas meesõpetajad keskenduvad enda kogemuste kirjeldamisel täiesti teistele asjadele. Mina olen õpetajaametisse sattunud juhuslikult.

Suheldes erinevate õpetajatega, tundub see ka teistel tihti nii olevat. Magistratöös põhjal väidan, et meesõpetajatel võib kombeks olla teha õpetaja töösse mingil ajahetkel paus. Kuid mõne aja möödudes ollakse taas õpetajaametis tagasi.

Meesõpetaja kirjeldab enda õpetajaks olemise kogemust läbi enda elu, kus tähtsal kohal on olnud tema õpilased. Samuti on oluliseks eduelamus õpetaja ametis.

Meesõpetajaid iseloomustab ka suur töövõime, nimelt on neil tihti õpetaja ameti kõrval veel teisigi ettevõtmisi, muuhulgas ka selliseid, mis ei ole tasustatud.

Keskmine meesõpetaja on sageli ühiskondlikult aktiivne.

Meesõpetajal on koolis töötades peal kolleegide ja laiemalt ühiskonna surve – oodatakse, et meesõpetaja peaks karjääri tegema, jõudma direktori ametisse.

Meesõpetaja allub sageli survele ja tegutseb oodatult, meesdirektoreid on naistest rohkem.

Kui tahate, et mehed töötaks Eesti koolis ja annaks kõrgharitud meestena noortele eeskujutulema, siis küsige praegustelt meesõpetajalt, mis neid selle töö juures hoiab.

Oma kogemuse põhjal kutaksin noori mehi – tulge õpetajaks! ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

TOETUS HELILOOJATELE

Kultuuriminister kinnitas programmi „Heliloomingu tellimine“ I poolaasta toetused kogusummas 121 500 eurot. Toetust said enamasti festivalide ja muusika-päevade projektid. **EPL**

VAT TOOB LAVALE „TSAAR SALTAANI“

VAT-teater mängib laupäeval kell 18 rahvusraamatukogu tornisaalis esimest korda lavastust „Tsaar Saltaan“, mis jutustab Aleksandr Puškini värsi ja lustliku mängu-ga muinasjutu võimsast tsaar

Saltaanist, tema kangelaslikust pojast Gvidonist ning maagilisest luik-tsaaritarist. Etendus on ühes vaatuses, mõeldud lastele alates 10. eluaastast ja täiskasvanutele. **EPL**

MAARJA MAGDALEENAST

Niguliste muuseum kutsub täna viimasele loengule sarjast „Pühakud“: „Maarja Magdaleena – patune naine või Kristuse ustavaim jünger?“. Esineb Kumu lektor Helena Risthein. **EPL**

Malmö – igav linn, mis lubas finaali

EPL ja Delfi Malmös

Merje Merdik
reporter

Martin Dremljuga
fotograaf

Birgit, kes teisipäeval Eesti Eurovisioni finaali laulis, on seni Malmös eestlastele kõige eredamaid hetki pakkunud.

Pärast edukat poolfinaali foto-seina ette jõunud Birgit Õigemeel oli – nagu teisedki osalejad – ehmunud, et sajad kaamerad välkude sähvides ja ebameeldivalt lähedalt püüdsid rittaseatud osalisi tabada, ilma et keegi oleks neid selle „pisiasja“ eest hoiatanud. Kuid kõigi nende kaamerate vahelt sain kätte Birgiti esimesed sõnad: „Olen väga-väga õnnelik!“ ning juba ta tõttas kiirga koos delegatsioonijuhiga konverentsilaua taha, et anda ametlik kommentaar. Selle ajal kinnitas ERR-i meelelahutus-toimetuse juht Mart Normet uhkusega: „Meie edasipääs näitab, et Eurovision ei ole poliitiline.“ Vihjates, et balkanimaid ja naabreid meile hääl andmas polnud.

Püüdsin eile hetkeks enne poolfinaali tralli istuda ja kujutleda, mida teeksin Malmös, kui siin ei oleks Eurovisioni ja jõudsin kiirelt vastuseni – mitte midagi. Kui on

Malmö linnapilt on kirev – nii nagu mujal Euroopa linnadeski.

„Meie edasipääs näitab, et Eurovision ei ole poliitiline,“ ütles Mart Normet uhkelt.

nähtud Malmö uhkeim ehitis Turning Torso, tehtud kiire paaditiir jõel ning ka vana linn ja raekojaplats üle vaadatud, siis edasi ei oskagi midagi peale hakata.

Eurolooo autor Mihkel Mattisengi kirjeldas pühapäeval, et nad käisid ekskursioonil tuumajaamas, mis küll kuidagi tema „tassike teed“ ei olnud. See ei tundugi olevat

ühel delegatsioonile kohane meelelahutus ega ka väga muljetavaldav. Muud ei paista ka teha olevat, kui just niisama jalutada ei taha. Aga selleks ei pea ju siia tulema.

Kuidas ohtlik?

Me elame veidi melukeskest eemal, tegelikult lausa jalutuskäigu kaugusel linnast nn kõige ohtlikumast piirkonnast. „Meediamull,“ ütleb selle kohta Malmös elav Laura, kelle sõnul võiks vabalt minna Rosengardeni piirkonda jalu-

tama ning ükski sisserännanu ei pahandaks ega tülitaks. Miskipärast ma usun seda, sest ma pole end linnas korra ebatavaliselt tundnud ega näinud ka ülemäära politseinike külastajaid kaitsmas. Mitte rohkem kui tavaliselt suurriikide ajal mõnes teises riigis.

Me kasutame lisaks Eurovisioni liblikapildiga ametlike bussidele ka kohalikke ühissõidukeid ja näeme ilmselt teistest rohkem neid lihtsaid inimesi, kes pole euromõluga seotud. Jah, seltskond on kirev. Aga Pariis ja Brüssel on vähemalt sama kirevad, ilma et keegi seda eraldi esile tõstaks.

Bussi astub hindu, vankriga ukerdab mustanahaline, kellele tõttavad appi kaks rätikusse mähitud peadega muslimiit. Ja nii ongi, iga päev ja igal pool, vaheldumisi kaunitest rootsi neiudega, kes on hoolikalt riideid valinud ja blondid kiharad sirgu tõmmanud.

Kadunud kullaaura

Paljud ajakirjanikud räägivad, et mullu Bakuus toimunud Eurovisioni ümber valitses kullaaura – korraldajad tegid kõik, et keegi jumala eest ei näeks ehedat Bakuud. Kõik, mis jäi inimeste silme alla, pidi läikima ja rikkusest

lausa kisendama. Mina, senine „visionivõhik“ väidan, et asi ei ole selles, et mullu ärähellitatud ajakirjanikud nüüd „tühja tuututavad“. Internetiühendus, mida pressikeskuses pakutakse, on võrreldav WiFi-ühendusega kuskil Tallinna linnapiiri kebabiputkas.

Ka hotellides ei ole olukord parem – Normet rääkis elavalt, kuidas tema lähedased on Skype'i ekraanil hoopis piksliruudud. Bussipeatustes on maas suitsukonid ja mõned vähemõnnelikud sorivad prügikastiski – nähtused, mis käivad linnaelu juurde. Selles mõttes on Malmö ehe. Aga igav. **o**

Birgit ja edasipääsu taganud kolleegid

Mustvalge Lumivalgeke hakkab härjavõitlejaks

Arvustus

Kaarel Kressa
toimetaja

Hispaanlaste „Lumivalgeke“ tegevus järgib üsna truult vendade Grimmide kirjapandud muinasjutu versiooni.

Ebamäärase muinasjutumaa ilma asemel toimub tegevus küll 1920-ndate Hispaanias, kus Lumivalgeke ise on matadoor ja mõrvarlike

kavatsustega küti asemel on kurja võõrasema autojuht. Sisust tähtsam on vorm, milleks kasutatakse mustvalget tummfilmi. Erinevalt prantslaste „Artistist“ jääb lavastaja Pablo Berger sellele lahendusele lõpuni truuks.

Ühesõnaga, pilt on retrolik ja romantiline. Aga kui 1920-ndad on filmides sageli nostalgiline paik, kuhu isegi elama koliks, siis Bergeri pakutud pildis sellist „lihtsamat ja süütumat“ aegruumi ei ole. Kitsiloori taga on grotesk ja dekadents, mis paistab välja kasvõi härjavõitluse vaatajate lagunenu

hammastest. Lumivalgeke ehk Carmencita (Sofía Oria/Macarena García) on oma lühikese soengu, tugevate käsivarte ja süütu iluga ainus, kellest võiks loota selle ruumi tuulutamist.

Aga võim kuulub täielikult kurjale võõrasemale Encarnale („Paani labürindist“ tuttav Maribel Verdú), kelle valduses on rohkem kui üks trump. Esiteks muidugi rikkus, aga ka religioon (pühakujudega saab muu hulgas inimestele pähe lüüa) ja meelelahutustööstus. Kui härjavõitlusel valatav veri sobib pööbli tuju parandamiseks, siis võõrasema peegliks,

Maribel Verdú on võõrasema Encarna rollis filmi tegelik staar.

kuhu vaadates ta enda ilule kinnitust saab, on seltskonnanameedia.

Muinasjutu moraal ongi selles, et mõlemad relvad võivad pöörduda pahategija vastu. Matadooridest põialpoisid saavad sellest aru, sest nagu selgub, on nad Grimmide „Lumivalgekest“ lugenud.

Üllatavalt tore oli vaadata filmi, mille jälgimist tegelaste lobisemine ei sega. Kipub ununema, et nii saab ka. **o**

„Lumivalgeke“

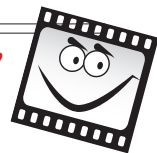
Hispaania 2012

Režissöör ja stsenaarist: Pablo Berger

Osades: Maribel Verdú, Macarena

García, Sofía Oria jt

Näidatakse **18. mail** Tallinnas Katusekinos.

LASTE TÖÖD KUMUS

Homme kell 15 avatakse Kadri-
oru kunstimuuseumi Lossikoolis
rändnäitus „Loom, lind ja inime-
ne“, kus on väljas üle-eestilisele
kunstikonkursile laekunud laste-
loomingu parimad teosed. **EPL**

RAAMATUTURG TÕUSUL

Eesti suurim raamatukauplus-
te kett Apollo teatas, et aprillis
müüdi möödunud aasta sama
perioodiga võrreldes 16% roh-
kem paberraamatuid ning
187% rohkem e-raamatuid. **EPL**

Talbot: mammutiga näkku ja siis suvisele Roskilde festivalile

Neil päevil esitleb rändur- ansambel Talbot kodu- publikule oma teist kauamängivat „Scaled”.

Mart Niineste
mart.niineste@epl.ee

Suvel teeb Talbot ajalugu. Pange nüüd tähele, rokituristid, kes te viite oma säästetud Roskildesse: juuli alguses on Talbot sellel Euroopa ühel nimekaimal festivalil läbi aegade kolmanda Eesti bändina (aastakümnete eest astusid seal üles Mahavok ja Vita-miin). Mängitakse alles selgaval kuupäeval Gloria laval.

„Teeme uue plaadi täisetekande ja mõned vanemad lood. See on isegi pikem kontsert kui tavaliselt. Enamasti mängime tunni, seekord poolteist,” lausub trummar Jarmo Nuutre, täpsustades: „See on alati see, millest oleme unistanud – mitte otseselt Roskildest, vaid suurele publikule mängimisest.”

Õigupoolest jõuab värskel album „Scaled” meie ette alles viimases järjekorras, sest kuni pühapäevani esitles bänd seda mujal Euroopas, germaani ja lääne-slaavi keeleroumis. Reedel ja laupäeval on kavas Tallinn ja Tartu ning seejärel kolm etteastet Soomes.

Ambitsioonikas tandem

Ausalt öeldes kõlab Talbot oma teisel albumil esimese hooga ootamatult. Lühimängiv „Tundra” ja järgnenud esikalbum „Eos” on selgelt sünye ja soise kõlaga, justkui kõnniks mummot oma rahus seal kusa-gil Siberis, kus taiga tasapisi tundraks üle läheb ning igikelts ehitusinsenere morjendab. „Scaled” seevastu kõlab justkui sellesama mammuti psühheedeelne kõrbe- ja kosmoserännak šamaani seltsis.

Kuivem kõla toob varasemaga võrreldes rohkem esile bändi muusika „skeleti” – lõrisedad bassikäigud ning jõulise rahu- ga mürtsuvad trummid, mille vahel korisevad ja huikavad Jarmo Nuutre ja Magnus Andre hääled ning ulub süntesaator. Nagu udulaam või pime- dus, voogab Talboti muu- sika ümber kuulaja ega jäta enne, kui on kõikidest poori-

A photograph of a band performing live on stage. In the foreground, a man with a beard and glasses is singing into a microphone, wearing a white t-shirt with a graphic. Behind him, another man is playing a guitar. The stage is dimly lit with blue and purple lights.

Talbot teeb seda, millest paljud muusikud jäävadki unistama: käib pidevalt mööda maailma kontsertreisidel. Foto: Heikki Lehtinen

Foto: Heikki Leis

dest organismi immitsenud, et sealt peale viimase takti lõppu välkkiirelt kaduda, jättes naha vahele imeliku tunde.

„Me tegime nii, nagu meile endale meeldis, otseselt mingit plaani polnud, et teha teisiti. Tegime nii, nagu tunne on,” lausub Nuutre. Albumi kohta kirjutab üle maailma aeglase

esindab täpselt seda, mis peaks olema iga ambitsioonika bändi tuumaks: pidurdamatu soov ajada oma asja ning teha seda sellise järjekindlusega, mis jätab kaugele seljataha kõik need, kes pelgalt oma andekuse otsas istudes loodavad, et suured asjad neile koju kätte tulevad.” ●

Talbot

Alustas tegevust 2008. aastal.
Koosseis: Jarmo Nuutre – trummid, vokaal
 Magnus Andre – bass, vokaal, klahvpillid
Albumid:
 „Tundra” (EP, 2010), „EOS” (LP, 2010), „Scaled” (LP, 2013)
Esinemised:
 Reedel Tallinnas klubis Rockstars, üksed avatakse kell 21.
 Laupäeval Tartus klubis Kink Konk, üksed avatakse kell 22.

ja raskemuusika – täpsemad žanrimääratlused on *stoner*, *sludge*, *doom* – arvustamisega tegelev Sludgelordi blogi, et Talbot ei mängi sirget muusikat, vaid nende loomuses on katsetamine, mis eristab neid teistest omataolistest.

Kaido Haavandi, festivali Hard Rock Laager korraldaja kinitab: „Talboti tandem

Telli Eesti Päevaleht ja võida kodusisustust Sotkast!

Peaauhinnaks 3000 € eest kaupa omal valikul.
Loosimine toimub juba 20. mail!

Telli ja registreeru:
epl.ee/kodu

Kodupakett sisaldab:

- Eesti Päevaleht E–R
- Uus laupäevaleht LP
- Lugesimvõimalus veebis, tahvelarvutis ja mobiilis

Lisainfo: klienditugi@lehed.ee või 680 4444

SOTKA

SUVEMÖÖBLI SUPERPAKKUMISED SOTKA.EE

Maikuus fotokroomsed ja polariseeritud prilliläätsed 25% soodsamalt

Pakkumine kehtib koos prilliraami ostuga.

Eagle Visioni sertifikaat -50%!

TALLINN

Pärnu mnt 10
telefon 627 0110
E-mail: pamumnt@eagle-vision.ee

Endla 12
telefon 662 1150
E-mail: endla@eagle-vision.ee

Paldiski mnt 102 (Rocca al Mare kaubanduskeskuse 1. korrusel)
telefon 665 9105
E-mail: rocca@eagle-vision.ee

RAKVERE

Põhjakeskus, Tõrremäe
telefon 326 0500
E-mail: rakvere@eagle-vision.ee

TARTU

Tasku keskus, Turu 2
telefon: 733 3938
E-mail: tartu@eagle-vision.ee

Lõunakeskus, Ringtee 75
telefon: 731 5638
E-mail: lounakeskus@eagle-vision.ee

PÄRNU

Rüütli 39
telefon 445 1900
E-mail: pamu@eagle-vision.ee

Kaubamajakas, Papiniidu 8/10
telefon 445 5979
E-mail: kaubamajakas@eagle-vision.ee

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

Hoolas pollinoosihaige saab kevadest rõõmu tunda

Õietolmuallergia kimbutab parimas tööeas inimesi, ja seda pealegi ilusaimal aastaajal.

Vilve Torn
vilve.torn@epl.ee

Eestis elab u 150 000 inimest, kellel on õietolmuallergia. Kui osa neist pole ennetavat ravi teinud ja vajalikke ravimeid muretsenud, ootab neid kevadel ees vaevarikas aeg. Dermatoveneroloog, Eesti allergialiidu juhatuse liige dr Maie Jürisson ütleb, et õietolmuallergia on väga oluline tervis- hoiuprobleem. Märtsist maini on puude õitsemise aeg. Peamised pollinoosi põhjustajad on kase-, sarapuu ja lepatolm. Mai lõpus lisanduvad tamme ja võilille õietolm.

Õietolmuallergia avaldub kõige sagedamini pollinoosina, mida nimetatakse veel heinapalavikuks ja mis võib olla silmade, nina ja bronhide reaktsioon õietolmule. Haigusnähud on tugevamad keskpäeval tuulise ja päikesepaistelise ilmaga.

Allergikule oma elustiil

Kui inimene on oma õietolmuallergiast teadlik, oskab ta olukorda leevendada. Kogenemata patsiendid võiksid endale aga teadvustada, et allergia vajab ennekoike allergiku elustiili ja see on kogum väga pal-

Kui inimene on teadlik oma õietolmuallergiast, oskab ta olukorda leevendada.

Foto: Shutterstock

just abinõudest. Esmalt hoiduge igasugustest tolmudest ja tugevatest lõhnadest, eriti kriitilisel ajal. Samuti jätkake jalutuskäigud rohkem hommikutesse ja õhtutesse – siis on õhus vähem õietolmu, ka mere ääres on seda vähem. Autoga sõites hoidke aknad kinni ja pesu kuivatage toas. Õues kandke päikesepirle ja nina loputage aeg-ajalt spetsiaalsete tilkade või füsioloogilise lahusega. Kindlasti tuleb kõigi abinõu-

de rakendamise, ka ravimite võtmisega alustada pisut ennetavalt, mitte lasta hädadel väga suureks paisuda.

Samuti peaksid allergikud oma tervise suhtes ise tähelepanelikumad olema ja end jälgima – see aitab kõige paremini välja selgitada, millistes olukordades või mis konkreetselt kaebuste ägenemist esile kutsub ja mida edaspidi vältida, annab arst nõu. ●

Võta Eesti Päevaleht suveks maale kaasa!

Suuna oma lehetellimus mugavalt ja tasuta suvekoju. Klienditugi: tel **680 4444** või klienditugi@epl.ee

Naudi kevadet!

Cetirizin Actavis

10 mg õhukese polümeerikattega tabletid N10
Tsetirisiindivesinikkloriid

Näidustused:

Täiskasvanud ja lapsed alates 6. eluaastast:
- hooajalise ja aastaringse allergilise riniidi nasaalsete ja okulaarsete sümptomite leevendamine.
- kroonilise idiopaatilise urtikaaria sümptomite leevendamine.
Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infolehte. Kaebuste püsimisel või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu arsti või apteekriga.

KÄSIMÜÜGIRAVIM

Müügiload hoidja: Actavis UK Limited, Whiddon Valley, Barnstaple N Devon EX32 8NS, Ühendkuningriik
Täiendav informatsioon: UAB Actavis Baltics Eesti Filiaal, Tiigi 28/ Kesk tee 23a, Rae vald, 75301 Harjumaa.
Tel: (+372) 6100 565 või Ravimiameti kodulehelt www.ravimiamet.ee

BENU Apteek

APTEEK 1
Tervise Asjatundja

actavis
think smart medicine

ACR010412

S SPORT

JALGPALLI MEISTRILIIGA

11. vooru viimases kohtumises Kadrioru staadionil oli FC Levadia tasavägises mängus 1:0 parem Paide Linnameeskonnast. Kohtumise ainsa värava lõi 81. minutil Artur Pikk. **EPL**

KANGERT LÕPETAS 45. KOHAL

Eesti rattur Tanel Kangert (Astana) lõpetas Giro d'Italia 11. etapi 45. kohaga (+5.41). Etapi võitis leedulane Ramūnas Navardauskas (Garmin-Sharp). Tuuri üldliidriks jäi Kangerti tiimikaasla-

ne Vincenzo Nibali. Giro d'Italia avastati eile ka esimese dopingujuhtum, kui Ag2r-La Mondiale tiimi ratturi Sylvain Georges'i vereproovist leiti Heptaminooli kasutamise jälgi. **Delfi**

LEPA ÕLAOPERATSIOON

Eesti käsipallikoondise mängujuht Risto Lepp käis õlaoperatsioonil ja jääb väljakutelt eemale kuni pooleks aastaks. Selle ajal plaanib ta arendada enda loodud klubi HC Tallinn. **EPL**

Justin Ingrami väljakult ärasaatmine sütitas mängu ja Tartu publiku vaimu

Fotod: Hendrik Osula

Ülimalt närvilise kolmanda finaalmängu võitis

Kalev/Cramo 67 : 58 ja juhhib seeriat 3 : 0.

Pärt Talimaa

pärt.talimaa@epl.ee

Korvpalli meistriliiga finaalseeria kolmas kohtumine sai õige hoo sisse kolmanda veerandaja lõpus, mil Tartu Ülikool/Rocki tagamängija Justin Ingram läks takistama Kalev/Cramo tsentri Bamba Falli viset. Kohtunikud nägid tegevuses ebasportlikku viga, tartlased aga viitasid, et Ingram mängis palli. Viga oli ameeriklase jaoks eilses mängus teine ja tähendas seega automaatset mängust eemaldamist.

Pärast seda aga alles hakkas pallisaalis mõndagi juhtuma. Esmalt sai tugeva matsu Tartu ülikooli spordihoone uks, mille saalist välja marssinud vihane Ingram jalaga lahti lõi. Pealegi teenisid kodumeeskonna pingil olijad olukorra vastu protesteerimisest tehnilise vea. Kogu tegevust saatis saalis muidugi fännide meeletu vilekoor.

Ühtlasi tõusis Rocki juhendaja Gert Kullamäe püsti ja kutsus publikut veelgi rohkem vilistama, kui kalevlased ridamisi teenitud vabaviskeid sooritama asusid. Loomulikult vastasid fännid kutsule ja paljud neist tõusid ka püsti.

Muigav Šķēle

Samal ajal muigas kogu toimuva üle Kalev/Cramo lätlasest tagamängija Armands Šķēle ja andis samuti justkui publikule märku vilistamiseks.

„Mina kohtunike tegevust meedias ei kommenteeri. Mäng oli emotsionaalne nii mängijate, treenerite kui ka kohtunike jaoks. Vaatan olukorrad videost üle ja kui mul on neile [kohtunikele] midagi öelda, siis mul on telefoninumbrid olemas. Saan neile alati helistada,” rääkis Kullamäe kohtumise järel.

Toimunut ei tahtnud põhjalikult lahata ka kalevlaste loots Alar Varrak. „Ma ei taha kellelegi liiga teha, aga kui Bamba läheb *donk*’i (pealt – toim) panema ja lähed teda pikali tõmbama, siis ongi ebasportlik viga. Terve hooaeg on tema vastu niimoodi tehtud ja tal on õlg sellest valus,” sõnas Cramo peatreener.

„Samas Rocki mehed ütlevad, et Ingram läks koppa

Pärast Ingrami mängust lahkumist algas tõeline Tartu fännide vilekoor, mis toetas meeskonda kohtumise viimaste minutiteni.

Justin Ingram (vasakul) vaidlemas kohtunikuga.

Mängu resultatiivseim ja silmapaistvam mees oli Frank Elegar (keskel).

Kullamäe tõusis püsti ja kutsus Tartu publikut veelgi rohkem vilistama.

panema ja tegemist on ebaõige ebasportlikuga. Ma nägin seda olukorda saali teisest otsast. Kus see tõde on? Enne video vaatamist on raske hinnangut anda,” lisas ta.

Tohutu vilekoori saatel tabasid kalevlased Gary Wilkinson ja Bamba Fall kuuest vabaviskest ainult kaks, platsil alustasid justkui teise hingamise saa-

nud Rocki mängijad viimast spurti ja suutsidki kaotusseisu viiele punktile vähendada. „Lõpus oli juba kõik enda kätes, sain isegi kaks korda vabalt visata, mis oleks võinud olukorda muuta,” rääkis Rocki tagamängija Kristo Saage.

Tartlaste ponnistusi jäi lõpu ni toetama fännide meeletu kaasaclamine. Lärm vaibus alles viimasel minutil, kui võitjas enam kahtlust ei olnud. „Mehed jäid kokku ja võitlesid lõpuni. Lubasime, et ei anna mingil juhul alla, ja nad näitasid sisu. Suured tänud ka publikule, kes tulid rasketel hetkedel meiega kaasa,” ütles Kullamäe. ●

SUURIM ÕNNESTUJA

Frank Elegar

Kalev/Cramo keskmängija

Elegar viskas kohtumise resultatiivseimana 18 punkti ja noppis tosin lauapalli. Ühtlasi blokeeris ta neljandal veerandajal nii Valmo Kriisa kui ka Kristo Saage viske, mis oleksid sisse minnes võinud mängu lõpptulemust kalevlaste jaoks kardinaalselt muuta.

Lisaks tabas Elegar viskeid väljakult väga hea protsendiga: ta tabas 12-st üheksa.

SUURIM PÕRUJA

Kohtunikebrigaad

Kohtunikud ei tohiks olla need, kellest pärast mängu enim räägitakse. Oli Justin Ingrami teise ebasportliku veaga, kuidas oli, ent on selge, et eilne mäng läks õigusemõistjatel käest ära.

Mängijate tunded keesisid platsil üle ja kuigi kokku fikseerisid kohtunikud mängus neli ebasportlikku viga, oli olukordi, kus mängijad ei suutnud emotsiooni vaka all hoida ja äsasid teineteisele küünarnukkidega.

BC KALEV/CRAMO 67
TARTU ÜLIKOO/ROCK 58

Meistriliiga finaali

TÜ/Rock: Saage 15 p + 4 pk, Allingu 14 p, Ingram 7 p + 6 pk, Dimša 6 p, Kriisa 6 p
Kalev/Cramo: Elegar 18 p + 12 lp + 3 bl + 4 pk, Wilkinson 17 p, Sock 9 p, Abbott 8 p, Šķēle 6 p
Kahepunktivisked: 42,4 % (14/33) – 44,9 % (22/49), kolmepunktivisked 23,1 % (6/26) – 21,4 % (3/14), **vabavisked:** 66,7 % (12/18) – 50 % (14/28), **lauapallid:** 34–38, **söödud:** 14–8, **vaheltlõiked:** 5–11, **blokkid:** 4–5, **pallikaotused:** 24–16.

Finaaleeriat juhhib Kalev/Cramo 3 : 0

MÄNG ARVUDES

0 minutit mängis TÜ/Rocki Rain Veideman, kes tegi eelmises mängus põlvele liiga. „Kui mees ei saa, siis mees ei saa. Kuigi on hooaja lõppfaas, siis mina ei ole see mees, kes hakkaks noort meest lõhkuma,” sõnas Gert Kullamäe.

24 pallikaotust tegi Tartu Ülikool/Rock eilses kohtumises, neist 16 tuli esimesel poolajal. „Kalev/Cramo taoliste meeskonda on pea võimatu võita, kui nii palju pallikaotusi teha. See sai täna võtmeküsimuseks,” lausus Kullamäe.

13 mängu järjest on Tartu meeskond Kalev/Cramole finaalseerias kaotanud. Viimase võidu said nad 25. mail 2009. Juhul kui tartlased ei suuda ka homme koduväljakul pealinnaklubi alistada, kandub kurb seeria edasi järgmisesse hooaega.

Täna Delfi Spordis Korvpallifinaali päevik - analüüs, numbrid, videod kolmandast kohtumisest

Seitsmest kohtumisest seitse võitnud Šveits pürib MM-finaali

Šveitsi edulugu kujundavad NHL-i murdnud mängijad, kes panevad terve riigi hokit fännama.

Kristi Kirsberg
kristi.kirsberg@epl.ee

Jäähoki MM-i veerandfinaalide eel on mõistagi kõige põletavam küsimus, kas seni kõik seitse kohtumist võitnud Šveits suudab oma imelist seeriat jätkata? Kui jah, siis kui kaua: kas ühe, kaks või tõesti kõik kolm mängu?

Aasta oli 1939, kui Šveits alustas samuti võimsalt, kuid lõpp-saldoks jäi seitsme võidu kõrval üks viik ja kaks kaotust, mis ei andnud kolmandast kohast rohkemat. Viimati võitsid nad medali 1953. aastal, kuid sel korral osales vaid neli võistkonda ning šveitslastele piisas kolmanda koha saavutamiseks kolme kaotuse kõrval ainult ühest võidust.

Praegu eelseisva veerandfinaali vastast Tšehhit võitsid šveitslased alagrupimängus kindlalt 5 : 2. Kuid mida aeg edasi, seda rohkem kindlust tšehhid kogusid ning kui viimases otsustavas mängus oli vaja võitu Norra vastu, ei jätnud nad midagi juhuse hooleks ja purustasid viikingid 7 : 0.

Milles siis ikkagi peitub Šveitsi edu saladus? Mõistagi ei sünni üleöö võistkonda,

Šveitsi meeskond on saanud pärast kõiki seitset seni peetud kohtumist võidu üle rõõmustada. Kas rõõmuseeria jätkub, selgub täna.

Foto: RIA Novosti/Scanpix

Šveitsi, kuid noormees ise oli ikkagi kanadalane.

„David Aebischer, meie väravavaht, kes ühena esimestest NHL-i mängima pääses, oli meie kõigi iidol,“ rääkis New York Timesile Detroit Red Wingsi puurivaht, šveitslane Jonas Hiller. „Võimatu on üle hinnata eeskujuks olemist, praegu vaatavad noored hokimehed meid ja tunnevad, kui reaalne on tegelikult pääseda tippliigasse,“ lisas ta.

Enesekindlus on ülivajalik, isegi siis, kui ajalugu tiimi ei soosi – näiteks enne kohtumist Kanadaga olid meeskonnad omavahel mänginud MM-il 28 korda ja vaid korra oli võitjana jäält lahkunud Šveits.

Teiseks on populaarsemaks, tugevamaks ja glamuursemaks muutunud ka Šveitsi koduliiga. Näib, et on suudetud ületada pikaajaline probleem, kuidas viia noorteklassis kõrgete kohtade eest võidelnud mängijad ka täiskasvanuna tippu.

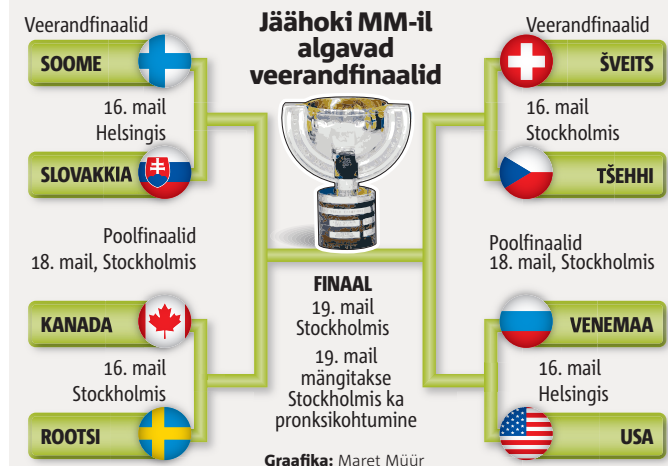
Noorte seas oli Šveits kümme aasta eest väga arvestatav meeskond: 1998. aastal võitis U20 koondis MM-i pronksi, 2001. aastal U18 meeskond hõbeda.

Piletid maksavad sadu eurosid

Valgevene, kes korraldab jäähoki MM-i järgmisel aastal, on juba hoobelnud, et nemad hoiavad piletihinnad kontrolli all ega küsi niisugust hinge-hinda nagu praegused korraldajad Soome ja Rootsi.

Täna algavates veerandfinaalides küsivad soomlased oma meeskonna mängu eest Slovakkiaiga olenevalt kohast 99 kuni 249 eurot, teise veerandfinaali Venemaa ja USA mängu eest aga 99 kuni 149 eurot. Rootslased kasutavad sama taktikat, sinikollaste mängu eest Kanada vastu tuleb välja käia 55–180 eurot, Šveitsi ja Tšehhi kohtumise eest umbes 40–140 eurot.

Poolfinaalid ja kohamängud peetakse sel aastal Stockholmis. Poolfinaalipilet maksab kuni 260 eurot ja finaali eest tuleb välja käia kuni 325 eurot. Kõige odavamad piletid, millega kohamängudele lastakse, maksavad 70 eurot.

Graafika: Maret Müür

tatav meeskond: 1998. aastal võitis U20 koondis MM-i pronksi, 2001. aastal U18 meeskond hõbeda.

Teine Red Wingsis mängiv šveitslane Damien Brunner, kes enne ookeani taha siirdumist kuulus koduliiga klubisse ja oli ühtlasi liiga resultatiivseim, tunnistas, et viimastel aastatel on hokile pühendatud meelelt suurt tähelepanu. „Inimesed räägivad jäähokist, mis veel kümne aasta eest näis üsna uskumatu,“ rääkis ta.

Šveitsi imelise võiduseeria jätkamise kõrval on täna õhus veel kolm küsimust. Esiteks, kas noorel Soome koondisel, kellelt MM-il suurt midagi ei oodatud, kuid kes oma grupi võitis, on jaksu taas nelja sekka murda? Teiseks, mida suudab USA Venemaa vastu, kellega liitus ka superstaar Aleksandr Ovetškin?

Ja kolmandaks, kumb kahest suurest – Rootsi või Kanada – suudab maha pesta mulluse häbi ja jõuda poolfinaali. ●

Kangurit vaevavad probleemid seljaga

Itaalia korvpalli meistrivõistlustel on veerandfinaalseeriates peetud kolm kohtumist.

Seni on edukamalt läinud Janar Taltsil ja tema koduklubil Varese Cimberiol, viimases kohtumises alistasid nad Venezia meeskonna 93 : 79 ja jõudsid poolfinaalikohtast ühe võidu kaugusele. Talts mängis 12 minutit, viskas viis punkti ja hankis viis lauapalli.

Palju keerulisem seis on Kristjan Kanguril. Siena Montepaschi vähendas küll kaotusseisu 1 : 2-le, kui alistas kolmandas mängus Milano Emporio Armani 92 : 73, kuid vigastatud Kangur platsile ei pääsenud. Kohtumise hommikul ei saanud Kangur voodist üleski, sest selg tegi hirmsat valu.

„Miskit oli nagu blokeerunud, selg enam ei paindunud. Samal päeval (üleeile – toim) hakkasin kohe süstide näol ravi saama. Arsti sõnul on tegemist selja ülekoormusega. Loodan järgmises mängus väljakul olla, aga kõik saab selgeks vahetult enne kohtumist,“ selgitas Kangur. Ühtlasi oli see esimene mäng, mis Kanguril tänavusel hooajal vahele jäi.

Neljandad kohtumised peetakse mõlemas seerias täna. ●

Ivar Jurtšenko

ARV

16

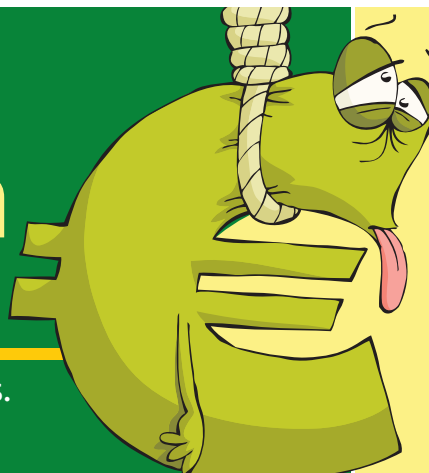
tiitlivõistluste medalit võitnud Norra murdmaasuusataja Petter Northug teatas eile, et hakkab treenima rahvuskoondisest eraldi. „Olen olnud koondise juures pikki aastaid ja tahaksin nüüd teise suuna võtta,“ ütles Northug Aftenposteni vahendusel. „Tahaksin ise oma tegemisi kontrollida ja seetõttu jätkan eratiimis,“ lisas ta.

Norra koondise peatreener Åge Skinstad avaldas kahetsust, et Northug sellise sammu astus. „Mul on väga kahju, et nii läks. Lootsin, et Northug on koondisega terve aasta,“ teatas Skinstad. **EPL**

LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

Pensionisamba pettumus

» Teise pensionisamba tähtsaim tegelane on vikatimees.

LOE VEEL:

» **SKANDAAL PEIPSIL:** kas 65 miljonit eurot toetusraha on läinud väikse seitskonna taskusse?

» **EESTI AIA UUED HITID:** pampel, vampel ja taralõng.

Sel nädalal
Maamajandus!

Maaleht
HEA EESTI LEHT

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

National Theatre Live

Briti teatriparemiku otseülekanded Sinu kinos!

WEST END'I PRODUTSENDID:
MATTHEW BYAM SHAW, ROBERT FOX JA ANDY HARRIES

HELEN MIRREN

etenduses

PETER MORGAN'I
uus näidend

AUDIENTS

STEPHEN DALDRY
lavastuses

13. juuni kell 21:00
otseülekanne Coca-Cola Plazas

17. juuni kell 19:00
kordus kinodes Coca-Cola Plaza ja Ekraan

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väarikad kinohommikud
Ludwig II
Filmi juhatab sisse vene keeles Eduard Toman.

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

Ölimäe öied

14:15 | 17:05 | 18:00

BFM-i magistrantide muusikafilmid: Kes see laulab köögis?! 19:30

Thérèse Desqueyroux 20:40

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO
»SÕPRUS«

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION
PARIS KINO - AASTAST 1955

Rohkem kui mesi

17:00

esilinastus: Lumivalgeke

19:00

Lumivalgeke

21:15

Vaata kino Sõprus nädalakava **www.kinosoprus.ee**

Radio Laste
Laulustuudio

RAADIO LASTE LAULUSTUUDIO
(kunstiline juht Kadri Hunt)
kutsub 6-15-aastaseid lauljaid vastuvõtukatsetele
22. ja 29. mail
Raadiomajas (Kreutzwaldi 14).
Info ja eelregistreerimine telefonil 514 4301.
Laululaps on hea laps!

RIINA KALLAS
Õnne sünnipäevaks!
Eesti Päevaleht

TALLINNA LINNATEATER

Suvelavastus
Pál-tänava poisid
juunis-juulis 20.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn
22. mail musta laega saalis
KÜÜSLAUGU KOLMTEIST KÜÜNT
Luulet kreeka, jaapani, prantsuse, soome, saksa ja inglise keelest. Luuletõike ajakirja Ninniku 13. numbrile pühendatud luuleõhtu Esinevad Kalju Kruusa, Maarja Kangro, Kristjan Haljak, Hasso Krull, Erki Lind, Carolina Pihelgas. Õhtut aitab korraldada Euroopa komisjoni esindus Eestis.
Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2.-, (ül)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurkapital

M A A S A A B H U K K A

OTSE PIMEDUSSE
STAR TREK INTO DARKNESS
3D
KINODES 17. MAIST

StarTrekMovie.com

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu eest head hinda.

Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Laen

Laenkinnisvara tagatisel ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee Tutvuge tingimuste-ga, konsulteerige asjatundjatega.

Müük

Müügil kontorilauad. Hind alates 35 eurot sisaldab KM-i. Kasutatud büroo- ja profimööbel. Tähetorni 21-i Tallinn E-R 10-17 Apunekš OÜ

Kinnisvara

Teen korterite, eramute remonti ja muid ehitustöid. Tel 501 6542.

Teenus

KAARDID ENNUSTAVAD Tel 9001727 24 h, h 1,09 €/min www.ennustus.ee

Töö

Pakume suveks tööd kalavalmis-taja-klienditeenindajale (väljaõpe kohapeal). Asume Pärnu mnt. 23 km-l, Laagrist 10 km. Tel 516 3416.

Tervis

Parapsühholoog Ž. Stepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikulidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 585 88910.

ABBAS

mälestab TTÜ rektorit ja head koostööpartnerit

PEEP SÜRJET

ja avaldab südamlikku kaastunnet lahkunu omastele

Mälestame koostööpartnerit

PEEP SÜRJET

ja avaldame kaastunnet lähedastele

Rakvere Gümnaasium

Südamlük kaastunne Anne Pollile

EMA

surma puhul

Kolleevid Sotsiaalministeeriumist

Mälestame koostööpartnerit

VLADIMIR VOLOHHONSKIT

Avaldame kaastunnet omastele

Eesti Meremeeste Liit

Mälestame TTÜ endist rektorit ja meeldivat kolleegi

Professor

PEEP SÜRJET

Südamlük kaastunne lähedastele

Mälestame ja avaldame lähedastele kaastunnet

PEEP SÜRJE

surma puhul

Nordecon AS

Avaldame kaastunnet Andres Minn Jr

ISA

ootamatu kaotuse puhul

Lavateir AS ja Toruabi OÜ

Avaldame kaastunnet Toivo Riimaale

ISA

surma puhul

Kolleevid linnade liidu büroost

Mälestame TTÜ Mitmefaasiliste keskkondade füüsika teaduslaboratoorium

TTÜ

Südamlük kaastunne lähedastele

Mälestame instituudi nõukogu endist liiget, TTÜ rektor, prof.

PEEP SÜRJET

ja avaldame kaastunnet omastele

TTÜ Geoloogia Instituut

Sügav kaastunne Pilvi-Helile, Kadi-Liisile ja Andresele

ANDRES MINNI

surma puhul

Saku Suusaklubi

Avaldame kaastunnet lähedastele

REIN LEVO

lahkumise puhul

Endised kolleevid Keskkonnaehituse päevilt

Ükski hea inimene ei kao jäädavalt - ta elab edasi sõprade südameis...

Südamlük kaastunne Mairele ja poegadele

TOOMAS KIISA

surma puhul

Talvi, Ain, Asty ja Eldur perega

SA Tallinna Tehnikaülikooli Arengufond MTÜ Tallinna Tehnikaülikooli Vilistlaskogu

mälestavad endist rektorit

professor

PEEP SÜRJET

Avaldame kaastunnet lähedastele

Tallinna Tehnikakõrgkool

mälestab Tallinna Tehnikaülikooli endist rektorit professor

PEEP SÜRJET

ja avaldab kaastunnet lähedastele

Mälestame unustamatut endist töökaaslast

ANDRES MINNI

Südamlük kaastunne lähedastele

PI EKE Projekt Paide osakonna pere

Tean, midagi maailmas pole kaduv, kõik naaseb kaudu kummalisi radu, surm ainult olemisest teise retk. A. Alliksaar

Kallis

ANDRES MINN

25.07.1957 - 11.05.2013

Täname, et olid meiega

Eva, Vello, Pille, Albert, Madis, Eva, Colm, Piret, Siim

Jääb igavest' ütle mata meil südame õndsam õnn - ja südame sügavam valu, mis vaikiv kui igavik on... Anna Haava

On lahkunud meie kallis ema, vanaema ja vanavanaema

INGRID PAJU

(sünd. Sass)

05.11.1930 - 08.05.2013

Ärasaatmine Tallinnas, Oleviste kirikus 18. mail kl 13

Anne ja Keret peredega

G. Otsa nimeline Tallinna Muusikakooli pere

mälestab oma kauaaegset õppejuhti ja head kolleegi

IRINA ANNIKOT

ning avaldab sügavat kaastunnet lahkunu omastele

Mälestame sügava tänutundega endist rektorit ja head kolleegi

PEEP SÜRJET

ning avaldame kaastunnet lähedastele

Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu pere

Ei tule kega minek ole meie endi teha, vaid see, mis sinna vahele jääb, see on elavate mäletada

Mälestame ja avaldame kaastunnet omastele

VEIKO KAASIKU

surma puhul

AS Reverta

Leiname oma toredat sõpra

VEIKO KAASIKUT

Avaldame kaastunnet tema emale, vennale, õele ja sõpradele

Advokaadibüroo A. Kunila & Ko

Avaldame sügavat kaastunnet Aleksandr Volohhonskile isa

VLADIMIR VOLOHHONSKI

ootamatu lahkumise puhul

AS BCT ja AS DBT kollektiivid

Hüvastijätt toimub 16. mail kl 13 Tallinna Nikolai kirikus (Vene tn. 24)

Avaldame sügavat kaastunnet Volohhonski perekonnale

VLADIMIR VOLOHHONSKI

ootamatu lahkumise puhul

AS DBT ja AS BCT kollektiivid

Hüvastijätt toimub 16. mail kl 13 Tallinna Nikolai kirikus (Vene tn. 24)

Mõni hetk on kohe väga, väga valus...

Viimasele teele ja igaviku rännakutele asunud

VEIKO KAASIKUGA

10.06.1968 - 11.05.2013

saab hüvasti jätta laupäeval 18. mail 2013, kl 13 Tartus Peetri kirikus (Narva mnt 104). Muldasängitamine toimub Võru kalmistul

Veiko lähedased

Isa Mees Sõber

ANDRES MINN

senior

Mälestame Sind 19. mail, pühapäeval, kell 14.00 Sinu kodus, Sakus Liisulas.

“Tead, ma vihkan neid kes mulle kaasa tunnevad, ma tahan et mind ja minu koera mäletataks kui tegijat...” A. Minn

Kontakt number 5663 0582

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Holby City haigla: Kõledal südalvel (Holby City, Inglise 2003)

09.55 Terevisioon*

11.55 Pealtnägija*

12.45 Eesti dokk Vaeste kirjanike maja (Eesti 2012)*

13.40 Porgandite õõ (Eesti 1998)*

14.10 Kuidas me elame aastal 2020?, 8/8: Nafta (2020, Rootsi 2008)*

14.35 Tagamõtsa, 3/5: Edimäne armastus (ETV 2012)*

15.05 Vabariigi kodanikud (subtiitritega)*

16.00 Holby City haigla: Kõledal südalvel (Holby City, Inglise 2003)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Hajameelselt abielus (Eesti 2006)

17.35 Waterloo Roadi kool (Waterloo Road, Inglise 2007)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Kahekõne

20.30 Püramiidi tipus: Bioantropoloog Lisa Matisoo-Smith (ETV 2012)

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Kapital

22.00 Eurovisiooni lauluvõistlus 2013: 2. poolfinaal

00.00 Waterloo Roadi kool (Waterloo Road, Inglise 2007)*

00.55 Ringvaade*

02.04 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 506

06.45 Karlsson katuselt

07.10 Delfiin Flipper

07.35 Joonissari Multimaania

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 114

10.00 Küladetektiivid*, 33: Jäljed lumel, 2

11.00 Kodus ja vöörsil*, 5497

11.30 Pilvede all*

12.30 Suur lotokolmapäev*

13.30 Doktor Oz: Keha hoiatavad salamärgid

14.30 Komissar Rex: In vino veritas

15.30 Punased roosid, 507

16.30 Roosa teemant, 115

17.30 Kodus ja vöörsil, 5498

18.00 Küladetektiivid, 34: Tüli lehmalaudas

19.00 Reporter

20.00 Mehed ja naised

21.30 Tupiktänava mehed: Hinge-hoidmine

22.00 Showtime – politseikroonika kangelapsed (USA 2002)

23.55 Mängufilm Metsik loodus (Wilderness, UK 2006)

01.40 Rizzoli ja Isles* – hooaja viimane osa

02.25 Harryseadus*

03.05 Reporter*

03.55 Hooaeg*

04.30 Aiasaade*

04.50 Kodusaade*

TV3

06.15 Multifilm Beyblade

06.40 Multifilm Pop Pixie

06.55 Multifilm Pop Pixie

07.05 Multifilm Smurfid

07.30 Multifilm Beyblade*

07.55 Armastus võidab, 37*

08.55 Kõrge torm, 1632*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6473*

10.20 Top Shop

10.35 Päikese poole 1, 4

11.35 Kaitseinglid 4, 8

12.30 Minu imeline muutumine, 8*

13.30 Juurdlust viivad läbi sensitiivid*

14.30 Vaprad ja ilusad, 6474

15.00 Lena, mu elu armastus, 97

16.00 Armastus võidab, 38

17.00 Kõrge torm, 1633

18.00 Kätemaksukontor 7, 8: Organiäri – 2

19.00 Seitsmesed uudised

20.00 Võimalik vaid Venemaal

20.30 Kätemaksukontor 9, 10: Dopin-gukütid 2

21.30 Selgeltnägijate tuleproov 13, 19

22.35 Kolmeraudne

23.35 Grey anatoomia 6, 20

00.35 Euroopa Pokkeriturnee

01.40 Kondid 5, 10: Tüütu tüdruk

02.30 Kinominutid

03.00 Kolmeraudne*

03.50 Võimalik vaid Venemaal*

04.15 Kinominutid*

04.40 Seitsmesed uudised

05:30 Lena, mu elu armastus, 97*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Vahva Roosi (Inglise 2011)*

07.20 Tinga Tinga lood (Inglise 2010)*

07.30 Samsam (Prantsuse 2010)*

07.40 Hiirelabor (Lõuna-Aafrika Vabariigi 2009)*

07.45 Näh (Inglise 2007)*

07.50 Geronimo Stiltoni lõbusad lood (Itaalia 2011)*

08.15 Lastetuba*

08.30 Süditel, 5/16 (Eesti 2008)

09.00 Ringvaade*

10.05 Smallville (USA 2007)

10.45 Emalaulud (ETV 1981)*

11.04 ERR-i uudised

17.35 Öpiõu! (Eesti 2006)*

18.00 Jälle Hunt Kriimsilm (ETV 1987)

18.30 Lastetuba

18.45 Arva ära, kui palju ma sind armastan (Kanada 2012)

18.55 Väike printsess (Inglise 2006)

19.05 Looma-aia tee 64: Lugu Kokku-Kividest (Prantsuse 2008)

19.20 AK (viipekeeles)

19.30 AK (vene keeles)

20.00 4x4. Magadan, 7/10*

20.30 Erica (Kanada 2010)

21.10 Ahvatlev ettepanek: Riho Sibul (ETV 1993)

21.30 Unustatud filmid. Viljandi (Eesti 1973)

21.40 Unustatud filmid. Tallinna mosaiik (Eesti 1967)

22.00 Türgi gambiit, 4/4 (Bulgaaria/Vene 2004)*

22.55 Apelsini sees. Ago Anderson (ETV 2010)

23.55 Imeline paik. Laulab Kärt Tomin-gas (ETV 1992)

00.34 ERR-i uudised

Kanal 11

05.30 Roosa teemant, 44

06.15 Totaalne ärkamine!

09.00 Doktor Oz*

09.55 Ellen

10.50 Mis sul seljas on?!

11.20 Everwood*: Kuni surm meid lahutab

12.10 Top Shop, 109

12.25 Unustamatu*

13.25 Põrgulikud köögid, 18

14.25 Südametukse, 247

15.15 Südametukse, 248

16.10 Doktor Oz

17.05 Everwood

18.00 Pahad tüdrukud, 17

19.10 Saladused

20.00 Hea naine: Vallandamine

21.00 Õuehaldjad

21.30 Donna Hay kerged eined

22.00 Piinlikud kehad

23.00 Mehi jalaga segada

00.00 Reporter

01.00 Ellen

01.50 e-armastus, 31

02.15 Kõõgitantsud

02.25 Saladused*

03.10 Doktor Oz

03.55 Pahad tüdrukud*, 17

04.45 Reporter*

TV6

06.00 Hommikuraadio

08.30 Seitsmesed uudised

09.30 Kodu keset linna 4, 422

10.00 Kutsuge Cobra 11 10, 3

11.00 Oõ muuseumis

13.10 Top Shop

13.30 Kodu keset linna 4, 423

14.00 Kutsuge Cobra 11 10, 3

15.00 Farscape – kosmoses kaotsis 4, 78

16.00 Kolmas kivi päikesest 5, 109

16.30 Kutsuge Cobra 11 10,

4

17.30 A-Rühm 4, 17

18.30 Simpsonid 10, 17

19.00 Ameerika paps 3, 13

19.30 Kolmas kivi päikesest 5, 113

20.00 Seks ja linn 3, 37

20.30 Simpsonid 10, 18

21.00 KINOÕHTU: Kerige tagasi, palun!

23.10 Eesti Autoralli Meistri-võistlused, 2

23.45 Naked & Funny 6

00.15 Kinominutid

00.45 Valgekrae 2, 11

01.45 Salatoimikud 4, 81

02.45 Jäähoki MM

04.50 Seitsmesed uudised

05.50 Uudistemagasin

Kanal 12

06.30 Krimi*

07.00 Reporter

08.00 Galileo*

08.30 MacGyver*

09.20 Conan*, 80

10.10 Rannavalve

11.00 Jututuba

13.40 Komissar Rex*

14.35 Walker – Texase korralvavur*: Lennukirööv

15.25 MacGyver

16.20 Teolt tabatud

17.10 Komissar Rex

18.05 Walker – Texase korralvavur

19.00 Tuvikesed*

19.30 Tuvikesed*

20.00 Galileo

20.30 SEB 31. Tartu Jooksumaratón

21.00 Kaks ja pool meest*

21.30 Mängufilm Tähesõdalased 3 (Starship Troopers 3: Marauder, Louna-Aafrika/USA/ Saksamaa 2008)

23.30 Conan, 81

00.20 Kaks ja pool meest: Huvi mõlema vastu

00.45 Tuvikesed

01.10 Tuvikesed

01.35 Night Chat

05.00 Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Tegutsed aktiivselt ning oled riskimise meeleolus, mis annab sulle küll energiat, kuid muudab veidi liiga hulljulgeks. Kipud liialdama nii kiituste kui lautustega.

SÕNN Liigud jõulisel sammul valitud eesmärkide suunas. Miski ei suuda sind peatada. Samuti püüad kõikide vahenditega oma mõjuvõimu suurendada.

KAKSIKUD Hetkes on mingi kiiruse ja rahutuse segu, mis paneb sind tegutsema. Su mõistus on lahti, kuid püsivate otsuste tegemine pole siiski soovitatav.

VÄHK Päev võib kaasa tuua mõne minevikusündmuse ümberhindamise. Või tekib soov mõnest halvast harjumusest vabaneda.

LÕVI Sinus on edevust ja soovi teistest parem olla – eelkõige oma rafineeritud maitse ja stiili poolest. Sa üritad olla „särav kübeke” keset halli argipäeva.

NEITSI Kui tekib probleeme, kasuta oma intuitsiooni! Väga tähtsate otsuste puhul pea siiski ka sõbraga nõu. Sõbrad-tuttavad ongi täna ehk tavalisest aktiivsemad. Õhtul võivad kimbutada pessimistlikud mõtted.

KAALUD Mõni mõte võib sind kummitama hakata. Samuti võtad sa isiklikke probleeme liiga tõsiselt. Kasulik oleks füüsiline tegevus, see peletaks rumalad mõtted.

SKORPION Õhus on võitlust ja konkurentsi. Oponentid püüavad sind välja tõrjuda, kuid see ei õnnestu, kui oled ise tasemel.

AMBUR Paljud olukorrad ja arengud on ebamääraseid ja raskesti tabatavad ning võid valesti otsustada. Ole valvas – asjad ei pruugi olla nii, nagu nad paistavad.

KALJUKITS Hetkel võib palju ära rikkuda sinu kangekaelsus ning soovimatus kompromissidele minna. Ühtlasi on päev soodne püsisuhete loomiseks.

VEEVALAJA Bossi või kellegi teise energeetiline väli võib sulle täna ärritavalt mõjuda. Üldse tajud sa nüüd teravamalt end ümbritsevat rahulolematust.

KALAD Võimalik, et ehitad seina enese ja teiste vahele. Samuti esitad nii endale kui ka teistele ebareaalset suuri nõudmisi.

MEELELAHUTUS 19

ILM

Neljapäev +12...+24
Kirde- ja idatuul 4–9 (13) m/s

Reede +13...+23
Kirde- ja idatuul 5–10 (15) m/s

Laupäev +16...+24
Idakaare tuul 3–9 m/s

Pühapäev +15...+25
Idakaare tuul 4–10 (12) m/s

RISTSÕNA

	TEATUD PIKIPURI MILLI-GRAMM	PUIESTEE RIKE ERAL-DÄV (TING-LIK) JOON	LAUA-MÄNG RUMEENIA RAHVAA-LAUL	PARODEE-RIV PILKE-LUGU INDIAN ARMY	MEHENIMI JALG-PALLUR	MUHA-MEEDLASTE PAASTUKUU UMBES	HIMUR PESU-PULBER	(VILJA)TERA MATEMAA-TILINE MARK	UPSÄKAS 2 x TÄHT
BASKI TRUMM									
MAARJAS									
...LEVAPUU									
... RIGHTI									
KIRJANDUS-TEOS									
VÕRKPALLI-TREENER									
INDIA FILÖ-SOOFIA PO-HIMOISTE									
LIPIK									
MURRANGU-LOHED E TARDKIVIM-KEHA									
EEPOS (Inglise K.)									
VOKAAL-OA OOPERIS									
EETER-PIIRITUS									
KIRI ARVUTI-KLAHVIL									
POJA NAIN E									
UUS (soke K.)									
KUULIKE,TERAKE									
SOUTH-EAST									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

•• Õpetaja helistab Juku isale: „Tere! Mina olen Juku klas-sijuhataja. Teate, teie poeg ei suuda isegi kõige lihtsamaid asju meeles pidada!”

„Vabandage, ma ei tea isegi teie nime.”

„Helle-Mai Nurmsaar.”

„Mm... Helle-Mai Nurmsaar... Liiga pikk, see mulle meelde ei jää.”

•• Vestlus bussis: „Miks te minu peale kõhite?!”

„Ma ei kõhi teie peale! Teie peale ma lihtsalt aevastan!”

•• Üks vaene mulk käib iga nädal oma rikka sugulase juures lõunal. Ühel päeval ilmub ta kohale kellegi tundmatu noor-mehega, kes samuti lauda istub. „Ja kes see on?” uurib pere-mees.

„See on mu väimees. „Ma lubasin teda esimesel abieluaas-tal toetada.”

•• Kohtuvad kaks ehitajat: „Meie poisid töötavad kahe eest.”

„Aga kui palju teid on?”

„Kümme.”

„Ja igaüks töötab kahe eest?”

„Ei, kõik kümme kokku tööta-vad kahe eest.”

KRISTIAN PAUR

PAUR

www.facebook.com/artistaloovburoo

LISE MYHRE

NEMI

SUDOKU Pappocom Lahendused ja vihjed. www.sudoku.com

2		6			5		3
		9	7		5	6	
	5			4			1
	3		9		1		6
5							4
	7		4		6		5
	8			7		3	
		7	8		4	1	
6		4				9	7

Sudoku EPL-i veebiväljaandes Mängi. www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus.

6	4	8	9	1	3	5	2	7
5	2	1	8	6	7	9	3	4
3	9	7	5	2	4	1	6	8
7	8	5	1	4	6	3	9	2
9	6	3	2	8	5	7	4	1
4	1	2	3	7	9	8	5	6
8	3	6	4	5	1	2	7	9
1	7	9	6	3	2	4	8	5
2	5	4	7	9	8	6	1	3

TEADUS

Tiit Kändler
teadustoimetaja

Eesti satelliiti reklaamib maailmale Soome

„Eesti esimene satelliit kannab traati elektrilise purje testimiseks” – selise pealkirjaga ingliskeelne uudis läkitati teadusuudiste portaali Alpha Galileo kaudu maailma. Läkitajaks oli Soome meteoroloogiasüsteem. Muidugi, sest ettevõtmises osalesid Eesti ülikoolide kõrval ka Helsingi, Jyväskylä ja Ida-Soome ülikoolid. Aga miks ei

saatnud seda uudist Eesti? Sest meil ei ole väidetavalt raha, et osta ruumi sellesse Euroopa teadusajakirjanike ilmingimata jälgitavasse kanalisse, milles meie riik saaks näidata, kui head teadlased meil on. Mille üle me siis imetame, et meie teaduse tasemest keegi mujal palju ei tea? See on kindel näitaja – kas riigist saadetakse Euroopasse

teadusuudiseid või ei saadeta. Meilt ei saadeta. Ettepanek: loobugem Eesti lennufirma üllennukast ideest ja suunakem raha teaduse arukale levitamisele nii Eestis kui ka maailmas. Kui kaua me Soomele loodame?

130

 megapiksliit

Inimese silma võrkkest koosneb 125 miljonist kepikesest ja kuuest miljonist kolvikesest. See on võrdväärne digikaameraga, mille lahutusvõime on 130 megapiksliit. Tavaliste digikaamerate lahutusvõime on u kaheksa megapiksliit.

Äriplaan: hädas rohkem järglasi

Loomade soojätkamise tung suureneb, kui surm on silme ees. See on teada pool sajandit, kuid senine matemaatiline mudel nähtust ei kirjeldanud. Nüüd pakub Tartu ülikooli teadlane Juhan Javois täpsema mudeli.

Lind lendab kohale, istub muretult oksale ja kukub laulma. Muretult kui linnuke oksal. Nõnda arvame me linnust. Kuid tegelikult on linnul peas arvuti, mille abil ta mitte ainult ei rehenda välja, kuidas ots otsaga kokku tulla, vaid teeb ka äriplaani ja vajadusel muudab seda.

Kui keskmine inimene on isegi heal ajal pere äriplaani hädas, siis linnud saavad sellega ka masu kergesti hakkama. Kui elu läheb raskemaks – rohkem kiskjaid, napib toitu või tuleb haigus kallale –, siis otsustab lind vahel panustada järglastesse rohkem kui tavaliselt. Selle keerulise kalkulatsiooniga saab ka iga tiluke putukake – rääkimata jäneseist ning tema sõpradest ja sugulastest.

„Senine terminaalne investeeringu mudel ei kirjelda loomade käitumist adekvaatselt, mina pakun välja täpsema kaheressursilise mudeli,” kuulutab loomauuriia Juhan Javois Tartu ülikooli zooloogide konverentsil. Terminaalne investeering – selle sõnapaari all mõtleavad zooloogid panust, mille loom välja käib, kui surm silme ees.

Näiteks kui ähvardab haigus või pole piisavalt süüa või kuulub kiskja häält, käitub loom lähtudes oma geenide, mitte iseenda huvidest. Ta panustab rohkem sigimisse. Kui vahaleedikule lasta nahkhiire häält, siis tõmbub täies elujõus liblikas liikumatuks, vanem ja põduram liigikaaslane aga ei lase end häirida, vaid tegutseb soojätkamise eesmärgil edasi.

Kas enne oli aeg või muna?

Javois on uurinud koos TÜ zooloogiaprofessori Toomas

Kui lõpp on lähedal, käitub loom lähtudes oma geenide, mitte iseenda huvidest.

Tammaruga teise liblika, niiduvaksiku käitumist. Püüdnud õuest kinni 120 emast putukat, toonud laborisse. Käripinud osadel tiibu, teistele andnud söögiks suhkrulahu asemel paljast vett. Vaksik polnud kade, hakkas selle peale kiiremini munema. Tähen-dab, et putukad investeerivad järglastesse rohkem, kui neil mõni ressurss napiks jääb.

Javois lihtsustab nagu teadlane ikka ja vaatleb kahte ressurssi. Ta võtab üheks ressurssiks aja, mis kätkeb paljusid alamressursse, nagu põgenemine vaenlase eest, toiduotsing ja partnerivalik. Teine ressurss on muna kui järglase ideaalne kehastus. Nõnda siis – mis on enne, kas aeg või muna? Javois tõestab: enne on aeg.

Ta näitab saalitäiele rahvale pilti linnukesest oksal, kel kõhus muna ja munajas aeg. Linnul on raske ülesanne: optimeerida need kaks ressurssi. „Kui üks ootamatult väheneb, siis peab teist kasutama suurema kiirusega,” nendib Javois matemaatilise vankumatusena.

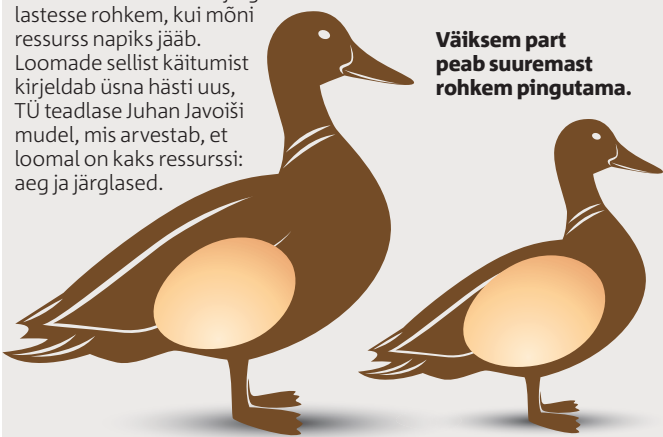
Tema kaheressursiline mudel käib vastu teadlaste hulgas seni omaks võetud mudelile, kus kõiki ressursside peetakse ühte anumasse kuuluvaks.

Kummalisel moel teeb selline näiliselt liiga lihtne „kahe anuma” mudel asja hoopis selgemaks. Strateegia teeb lihtsamaks ka linnu, putuka või jänese valiku. „Vanemad emad annavad järglasele rohkem

Loomade kaheressursiline maailm

Loomad investeerivad järglastesse rohkem, kui mõni ressurss napiks jääb. Loomade sellist käitumist kirjeldab üsna hästi uus, TÜ teadlane Juhan Javoisi mudel, mis arvestab, et loomal on kaks ressurssi: aeg ja järglased.

Väiksem part peab suuremast rohkem pingutama.

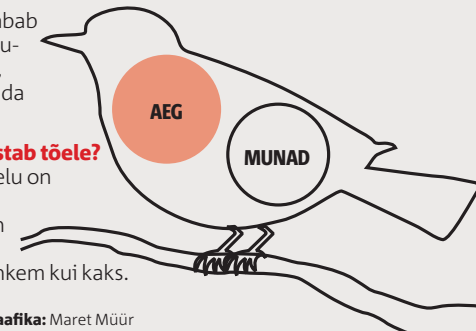
Sama suurt muna munedes panustab viletsam part rohkem kui tugevam part. Sigimispingutus on seda suurem, mida väiksem on paljunemise jääkväärtus.

Kaheressursiline lõpp-panustamise mudel

Kui aega napib – tabab haigus või toidupuudus või kiskjaoh – siis püüab loom anda rohkem järglasi.

Kas see mudel vastab tõele?

Osaliselt jah, kuid elu on keerulisem:
1. Osa ressursside on konverteeritavad.
2. Ressursside on rohkem kui kaks.

Allikas: Tartu Ülikool; graafika: Maret Müür

piima, hoolitsevad enam laste eest,” toob lektor näite ja balanseerib sellega ohtlikult loomi ning inimühiskonda ühendaval köiel.

Turvaline elu – vähem lapsi

Aga tema loogika on lummas ja toimiv: väike part teeb suurema sigimispanuse, sest muna on ta kehaga võrreldes suurem kui suurel pardil. Looduses on naturaalmajandus niikui-nii, aga selle naturalismi sekka tuleb arvata ka aeg. Aega saab vahetada toiduks, partneriteks, järglasteks – aga tihtipeale ei saa ka. Mida lühem elu, seda rohkem järglasi. Siin ei aita ei ussi-ega püssirohi, ei raha-ega nahasüst – mida turvalisem on inimese elu, seda vähem teeb ta lapsi. Kindel loodusteaduslik tõde. M. O. T. T.

Lähem loengu lõppedes õue. On kevadiselt jahe, kuid ometi on päike välja meelitanud ühe sääse, kes mu poole pini-seb. Vehin ta käega eemale, siis võpatan. Tegin valesti, ehmatasin sääske, nüüd panustab ta terminaalset ehk maakeeli öeldes muneb rohkem, ja sääski saab maa peale üha rohkem ja rohkem. Aga olgu, eks siis tule sääsekreemile panustada. ●

AKUD JA PATAREID

- + Autoakud
- + Motoakud
- + Paadiakud
- + Patareid
- + NiMH, NiCd ja Li-Ion elemendid
- + Püsitoiteakud
- + Akud tõstukitele, vimastajatele ja laotehnikale

- + Akud videokaameratele
- + Suletud pliiaakud
- + Akud avariivalgustitele
- + Akulaadijad
- + Käsitööriista akude taastamine
- + Erinevate akupakkide valmistamine

**LAI VALIK
PAADI- JA
MOTOAKUSID**

RENOVAAR
AKUD & PATAREID

KAUPLUSED ASUVAD:

TONDI 17 TALLINN
E-R 9.00-18.00
tondi@renovaar.ee
tel: 655 69 89

VÄIKE-PAALA 1 TALLINN
E-R 9.00-18.00
renovaar@renovaar.ee
tel: 655 69 88

TÄHE 127a TARTU
E-R 9.00-17.00
tartu@renovaar.ee
tel: 7 366 129

KMT Meediad

VARTA

Trojan
BATTERY COMPANY

Panasonic

autocraft
marine

HOIA LOODUS PUHTANA! TOO VANAD AKUD JA PATAREID MEILE!

www.renovaar.ee